

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen seurakunta- ja aikakauslehti

4 ♦ 3.9. 2018 ♦ 8 €

KESTÄÄKÖ LUOMAKUNTA?

*Ville Paananen - kaiken
keskellä kohtuudella*

*Luomakunta
jumalanpalveluksessa*

AAMUN KOITTO

Ortodoksinen aikakauslehti

tässä numerossa

PENTTI POTKONEN

12
Valamon luostarin laajat piha- ja viheralueet
vaativat jatkuvaa hoitoa.

JUHA FAGERSTRÖM

16
Lemmikki voi olla paras ystävä,
elämäkumppani tai terapeutti.

MATTIAS TOLVANEN

8
Ihmiskunta tarvitsee enemmän viisautta turvatakseen luomakunnan hyvän tulevaisuuden.

Aamun Koitto PSHV:n ja Karjalan hiippakunnan seurakuntien lehti, perustettu 1896, www.aamunkoitto.fi
Kustantaja Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry. (PSHV), Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo
Toimituskunta KS Joensuun piispa Arseni, toimittaja Risto Lindstedt, toimittaja Mauri Liukkonen, pastori Harri Peiponen, pastori Tuomas Kallonen, pastori Marko Mäkinen, toimitussihteeri Mari Vainio
Päätoimittaja piispa Arseni, Kotalahdentie 49, 71920 Pajujärvi, p. 050 3110349, piispa.arseni@ort.fi
Toimitussihteeri Mari Vainio, p. 050 564 8899, mari.vainio@ort.fi **Tilaukset, peruutukset, osoitteenmuutokset ja laskutus** p. 0400 361190, aamun.koitto@ort.fi **Ilmoitusmyynti, -aineistot ja trafiikki** p. 045 129 0199, simo.palviainen@entra.fi **Taitto** Aste Helsinki Oy **Painaminen** PunaMusta Oy. **Seuraava numero ilmestyy** 19.11. **Seuraavan numeron aineistopäivä** 8.10. **Kannen kuva** Pentti Potkonen ISSN 0355-9009

4-7 Luomakunta jumalanpalveluksissa
Kun Jumala loi ihmisen luomakunnan kruunuksi, yhdisti Hän meidät ainutlaatuisella tavalla niin aineelliseen kuin hengelliseenkin luomakuntaan.

8-9 Kunnioittammeko vai tuhoammeko luontoa?
Ymmärrämmekö olevamme osa luontoa ja riippuvaisia siitä?

10-11 Puissa kilvoitelleet erakot

12-13 Kasvokkain
Ville Paananen

14 Helmenkalastaja

15 Luomakunnan päivä

16-17 Seuraa, turvaa, rakkautta
Luonto koskettaa ihmistä.

18-19 Lapsi Jumalan kuvana
Ihmislapsi on olemassaolonsa alkumetreiltä lähtien Jumalan kuva.

20-22 Uutisvaaka, Vieraskirja, Media

23-24 Kirjat

25 Venäjänkielinen sivu

26-27 Ilmoituksia

28 Isien opetuksia

nyt ja iankaikkisesti

Ekologinen kilvoittelu?

"Ravituiksi tulevat tasangon puut, Libanonin setrit, jotka sinä istutit. Niihin tekevät varpuset pesänsä, niistä saa haikara kotinsa. Korkeat vuoret ovat kauriita varten, kalliit pakopaikka jäniksille."

Niin sanotun luomispsalmin eli psalmin 104 (103 LXX) kuulen parhaimmillaan joka arkipäivä Ortodoksisen seminaarin kirkossa. Psalmi tulee tutuksi jokaiselle teologian opiskelijalle. Sen kautta pohdimme Jumalan luomistyön kauneutta etenkin luontopoluilla ja järvi- en äärellä. Tämä ihailu voi johtaa Jumalan valtakunnan tuntemiseen.

Langenneella ihmisellä kuva luomakunnasta ja luonnosta voi myös herkästi vääristyä: luonnonvarat saatetaan nähdä pelkästään resurssina, josta voi ansaita rahaa, mukavuutta, ylellisyyttä ja hyvän aseman. Kun olemme ylpeitä, näemme maailman vain itseämme varten. Ahneuden saadessa vallan käytämme luontoa täysin yli tarpeittemme. Silloin villiaasi ei saa vettä janoonsa, taivaan linnut eivät pesi vesien äärellä, eikä mistään kuulu niiden ääntä. Ahneus johtaa lopulta luomisjärjestyksen uhkaamiseen.

Kristus kutsuu jokaista ihmistä taistelemaan ahneutta vastaan anteliaisuudella. Täydellisyyttä ei olekaan se, että on saanut kaiken maallisen hyvän tässä ajassa, vaan on antanut sen sille, joka sitä tarvitsee. (Matt. 19: 21) Meitä kutsutaan luopumaan viisauden rajoissa asioista, jotta saisimme kaiken moninkertaisena takaisin. Elämä on Jumalalle kuuliaisuuteen kasvamista rakkaudessa. Rakastamiseen opettelua voisi olla mm. autoilun välttäminen silloin kun se ei ole aivan välttämätöntä. Tällöin luovut mukavuudenhalusta kasvat- taen sinnikkyyttä ja säästät myös luontoa.

Yhteistä liittymäpintaa ekologisella elämäntavalla ja kristityn kilvoittelulla on paljon. Voisi jopa sanoa, että kilvoittelu keskittyy taustasyiden ratkaisemiseen, kun taas ekologisen kestävyuden vaaliminen keskittyy oireiden hoitoon. Ekologinen kestävyys ei saa kuitenkaan muuttua itseisarvoksi, joka korvaa Jumalan. Maanpäällinen luomakunta ei selviä ikuisesti. Sen sijaan kuole- mattoman sielun paheet ihminen voi kitkeä itsestään Jumalan avulla vain tämän elämän aikana. Tehkäämme siis kaikki Jumalan kunniaksi hänen luomistyötään ylistäen!

Harri Linna

Vastuu luomakunnasta – ja kirkon toimintojen päivittämisestä

Syyskuun ensimmäisenä vietämme Ekumeenisen patriarkan siunaamaa päivää luonnon puolesta. Kuumien kesien maastopalojen ja myös kuluvana vuonna eri puolilla maailmaa tapahtuneiden luonnonkatastrofien jälkeen tämä vuotuinen merkkipäivä tuntuu todella tarpeelliselta muistutukselta vastuustamme Jumalan luomasta luonnosta. Vaikka meillä Suomessa vielä toistaiseksi riittää puhdasta vettä ja asumaton luontoa, niin tilanne voi muuttua, aivan kuin sääolosuhteetkin ovat jo muuttuneet. Jokainen meistä voi valinnoillaan vaikuttaa luonnon puhtaana säilymiseen ja sen myötä inhimillisen elämän jatkumiseen Kristuksen toisen tulemisen odotuksessa.

Kirkolla on paraikaa meneillään useita merkittäviä uudistushankkeita. Syksyn kirkolliskokouksessa päätetään hiippakuntien rajoista ja sen jälkeen kirkollishallituksen kollegio päättää hiippakuntapiispojen esityksestä uusista seurakunnista. Kirkon rakenteissa on siis meneillään pitkälle vaikuttava "ilmastonmuutos". Näkemyksiä tämän kauaskantoisen ja tarpeellisen muutoksen osalta on varmasti niin puolesta kuin vastaan. Kirkolliskokouksen päättäjillä on tässä mielessä merkittävä vastuu kirkon toiminnan säilymisen tulevaisuudesta.

Keväällä nostettiin taas kerran esiin ajatus yhdestä kaikkia seurakuntia ja koko kirkon tarpeita palvelevasta tiedotus- ja aikakauslehdessä. Ehkäpä tällä kertaa onnistutaan tekemään yksi kirkon, sen jäsenten ja kirkosta kiinnostuneiden kannalta hyvä ja mieleinen julkaisu. Se olisi työn organisoitua ja päällekkäisyyksien karsintaa ajatellen varsin toivottava ratkaisu. Nyt noin kuudenkymmentuhannen ortodoksin ja sidosryhmien tiedon- saannin ja hengellisen lukemisen tarpeita tyydyttämään ilmestyy neljä lehteä eikä sitä voida pitää tarkoituksenmukaisena. Suomen kirkon historiaa ajatellen olisi luonnollista, että maamme vanhimman hengellisen aikakauslehden, Aamun Koiton nimi säilyisi ja se olisi koko kirkkoa yhdistävä kirkollinen julkaisu. Kustantajana olisi luontevasti Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta, joka on ollut lehden julkaisija koko Aamun Koiton historian ajan. Kirkon yhteistyökumppanina veljeskunta olisi paras taho vastaamaan tehtävästä tasapuolisesti ja kustannustehokkaasti.

Piispa Arseni

Kristuksen kirkastumisen päivänä 6. elokuuta Lintulan sisaristo siunaa uuden sadon.

LUOMAKUNTA JUMALANPALVELUKSISSA

Genesiksen luomiskertomus kuvaa meille, miten Jumala loi ensin hengellisen luomakunnan enkeleineen ja sitten aineellisen luomakunnan kasveineen ja eläimineen. Kun Jumala loi ihmisen luomakunnan kruunuksi, yhdisti Hän meidät ainutlaatuisella tavalla niin aineelliseen kuin hengelliseenkin luomakuntaan.

Me ihmiset olemme samaa maata eläinten ja kasvien kanssa, mutta myös järjellisiä olentoja enkelten tavoin. Tämän tiiviin yhteyden takia syntyinlankeemus loi haavan koko luomakuntaan. Kun jouduimme aineellisten himojen vangeiksi, koko ruumiillinen olemassaolommekin muuttui: sairauksista ja ruumiillisesta kuolemasta tuli osa elämäämme. Kirkkoisien ajattelun mukaan myös muu aineellinen luomakunta joutui tähän turmeluksen tilaan. Toisaalta kiinnittymisemme aineeseen ja omaan ruumiiseemme erotti meidät siitä läheisestä kanssakäymisestä, jota meillä enkelien kanssa oli ollut.

Kristuksen tuleminen tähän maailmaan oli juuri tämän eron kumoamista. Kirkkoisat kutsuvat tätä rekapitulatioksi eli näkymän ja näkymättömän luomakunnan toisiinsa yhdistämiseksi. Kristuksessa jumaluus yhdistyi ihmisyyteen, mutta samalla ihminen yhdistyi myös Jumalan luona lakkaamatta olevien enkelien kanssa. Kristuksen syntymän hetkeltä saakka tämä kaikki tuli selkeästi ilmi: paimenet ylistivät vastasyntyntä lasta yhdessä enkelikuoron kanssa ja tietäjät kumarsivat seimen äärellä yhdessä härän ja aasin kanssa.

Ihmissen yhteys luomakuntaan ilmenee eri tavoin ortodoksisessa jumalanpalveluselämissä. Tässä kirjoituksessa käsittelem neljää näistä tavoista: kirkkovuoden paaston aikojen merkitystä luomakunnan ja ihmisten välisenä suhteena, luomakunnan ja sen elementtien roolia sakramenteissa, luomakunnan kuvaamista kirkon veisuperinteessä sekä erityisenä yksityiskohtana kirkkovuoden eri päivinä muisteltavien maanjäristysten hengellistä merkitystä.

Kirkkovuoden paastot ja luomakunta

Edellä kuvaamani ihmisen kahtalaisuus, ruumiista ja sielusta koostuva persoonamme, näkyy vahvasti koko kirkon jumalanpalveluselämissä. Ortodoksisuus hylkää puhtaan rationaalisen Jumalan palvomisen: ihmisen tulee psykofyysisenä kokonaisuutena jumaloittaa itsensä kokonaan, ruumis mukaan lukien. Rukouselämissä ruumiillisuus tulee mukaan paitsi liikkeinä, esimerkiksi ristinmerkin tekemisenä ja maahankumarruksina, myös erityisesti paastojen kautta.

Paastolla tarkoitetaan ortodoksisessa hengellisyydessä niin ruumiillista kuin hengellistäkin harjoitetta, jossa ruokavaliosta poistetaan eläinkunnan tuotteet sekä ankarina

paastopäivinä myös öljy ja viini: tämä ruumiin katumus liitetään hengelliseen pidättyvyyteen ja kaikesta turhasta toiminnasta luopumiseen. Sääntöjen mukaista ruokapaastoa on joskus suomalaisessa ortodoksisuudessa väheksytty, mutta kirkkoisien perinteessä se on olennainen ja perustavanlaatuinen osa paastoamista.

Ruokavalion rajoittamiselle annetaan kirkon perinteessä erilaisia merkityksiä ihmisen ruumiillisesta hyvinvoinnista kuuliaisuuden harjoitteluun. Yhtä tärkeässä osassa kirkkoisien paastoajattelua on myös kunnioitus luomakuntaa kohtaan. Eläinkunnan tuotteista pidättäytymisen on ensinnäkin rauhan antamista eläinkunnalle. Pyhä Basileios Suuri kuvailee paastoa käsittelevässä saarnassaan:

”Yksikään eläin ei päästä kuolinparkaisua, missään ei ole verta, kyltymätön vatsa ei sanele päätöksiään eläinten tuhoksi. Kokkien veitsi on pysähtynyt, pöytä saa tyytyä luonnonyrtteihin.”

Luomakunnan arvostaminen

”Niin kuin jano tekee juoman suloiseksi ja nälkä pöydän nautinnolliseksi, niin myös paasto antaa oman hohtonsa ruokien nauttimiselle. Katkaisemalla ylellisyyden se saa ruoan nauttimisen näyttämään sinusta kaivatulta kuin poissa ollut ystävä. Jos siis haluat tehdä ruokapöydästäsi haluttavan, ota vastaan paaston tuoma muutos. Sinä, jota varsinainen ylisyys ympäröi, olet unohtanut, mitä todellinen nautinto on. Olet nautinnonhimollasi tehnyt sen tyhjäksi ja ylisyysdestäsi on kadonnut kaikki hohto. Mikään asia ei nimittäin ole niin haluttavaa, ettei siitä jatkuvasti nauttiva helposti ala ylenkatsoa sitä. Mitä harvinaisempaa jokin on, sitä haluttavammaksi tulee sen nauttiminen. Niin Luojamme on suunnitellut, että elämässä esiintyvä vaihtelu säilyttää suloisina meille annetut lahjat.”

Paaston tehtävänä on siis opettaa kunnioitusta ruokaa kohtaan ja ymmärtää sen ainutlaatuinen arvo: luomakunnan antimet ovat Jumalan lahjaa meille. Ilman niitä emme tule toimeen. Siksi kirkko suhtautuu ruokaan ja paastoon myös liturgisesti: Kun suuri paasto pääsiäisyönä loppuu, kirkossa siunataan pääsiäisruoat.

Kristuksen kirkastumisen juhvana, elokuun 6. päivänä, perinteisesti siunataan uusi sato. Vigilian litaniaosassa siunataan vehnänjyviä (ja niistä tehtyä leipää) sekä viiniä ja öljyä – luomakunnan antimia, jotka tarjoamme

Jumalalle, jotta Hän enentäisi niitä viiden leivän ja kahden kalan ihmeen tavoin tässä maailmassa.

Toisaalta laajennamme tämän rukouksen omaan päivittäiseen elämäämme, kun luemme ruokarukouksia ennen jokaista ateriala ja aterioiden jälkeen. Athosvuoren jumalanpalvelusperinteessä jokaisen aterian jälkeen pappi siunaa ruoantähteet ja pyytää leipien siunaamisrukouksen tavoin Jumalaa enentämään näitä lahjoja koko maailmassa. Tämä rukous osoittaa myös meille tavan, jolla kaikkiin ruoantähteisiin tulee suhtautua: ne eivät ole roskia, vaan meidän tulisi palauttaa ne luomakuntaan, joko ruokkimalla niillä muita tai ruokkimalla niillä maan multaa, jotta sen kautta Jumala jälleen soisi meille lahjojaan.

Luomakunta sakramenteissa

Osaltaan paaston tuomaa kunnioitusta luomakunnan antimia kohtaan korostaa niiden käyttö osana kirkon pyhiä toimituksia. Pyhä Johannes Damaskolainen toteaa kuvateksessään pyhiä mysteerieita, että niissä tarvitaan ihmisen kahtalaisuuden takia aina kahta elementtiä: aineeton jumaluus toimii niissä jonkin luomakunnan elementin välityksellä. Kastetta hän kuvailee veden ja Hengen yhteistoimintana:

”Kristus antoi meille käskyt uudesti syntymiseksi veden ja Hengen kautta, rukouksen ja avuksihuudon kautta, kun Henki tulee veden päälle. Koska ihminen on muodostunut kahdesta osasta, sielusta ja ruumiista, Hän antoi meille kaksinkertaisen puhdistuksenkin, veden ja Hengen kautta. Henki uudistaa meissä kuvan ja kaltaisuuden, ja vesi puhdistaa Hengen armolla ruumiin synnistä ja vapauttaa turmeluksesta.”

Vastaavasti ehtoollisen mysteeriossa Jumala näyttäytyy ihmiselle luomakunnan kautta:

”Koska Aadam on hengellinen, piti synnytyksenkin olla hengellinen, niin kuin ruoankin. Mutta koska olemme ikään kuin kaksinkertaisia ja yhdistettyjä, pitää synnytyksenkin olla kaksinkertainen, niin kuin ravinnonkin yhdistettyä. Synnyttämme vedestä ja Hengestä, nimittäin pyhästä kasteesta, ravintonaamme on itse elämän leipä, Herramme Jeesus Kristus, joka tuli alas taivaasta [...] Käytämme leipää ja viiniä, sillä Jumala tuntee ihmisen heikkouden, joka karttaa vaikeuksia ja aiheuttaa kaikkea, mihin ei ole tottunut. Tapansa mukaan Jumala siis alentuu tasollemme ja toimittaa ylikuulannollisen tavallisten luonnontuotteiden avulla.”

ANITTA JULKUNEN

Rukouksemme suhteessa luomakuntaan laajentuu sakramentaalisesti myös kirkon seinien ulkopuolelle.

Tämä Jumalan toiminta luomakunnan kautta laajentuu ortodoksisen käsityksen mukaan myös kirkon seinien ulkopuolelle. Havaitsemme Jumalan toiminnan kaikissa luomakunnan elementeissä. Rukouksemme suhteessa luomakuntaan laajentuu sakramentaalisesti myös kirkon seinien ulkopuolelle. Euhologion eli Pyhien toimitusten kirja on täynnä rukouksia erilaisia tilanteita varten: siunaamme pellon äärellä kylvön, Kristuksen kirkastumisen juhlan taas uuden kesän sadon.

Luomakunta kirkkoveisuissa

Nykyään luomakunnasta ja jumalanpalveluksista tulee suomalaisortodoksille ensimmäisenä todennäköisesti mieleen 1900-luvun alussa kirjoitettu Akatistos luomakunnalle (joka alkuperäiseltä venäläiseltä nimeltään on kuitenkin Akatistos "Kunnia Jumalalle kaikesta"). Luomakunta on kuitenkin myös yleinen aihe kirkkoveisuissa läpi kirkkovuoden, erityisesti Kristuksen elämään liittyvinä juhlina.

Erityisen vahvan tunteen ihmisten ja luonnon yhteydestä saa liturgisista teksteistä, joissa tapahtuu luonnon eri elementtien personifikaatio eli henkilöittäminen. Tämä on tuttua jo psalmien kirjasta. Jokaisessa aamupalveluksessa laulettava tai luettava kiitospsalmi kehottaa eri luontokappaleita:

"Ylistäkää Häntä, aurinko ja kuu, ylistäkää Häntä, kaikki tähdet ja valo" (Ps. 148:3).

Psalmien kirja on täynnä viitteitä eri luonnonelementteihin, kuten meriin ja jokiin,

jotka käyttäytyvät ihmisten tavoin.

Jo tämän tekstin johdannossa mainitsin Kristuksen syntymän tapahtumana, johon koko luomakunta osallistui. Joulun ehtoopalveluksessa veisataan kuuluisa, pyhän Johannes Damaskolaisen kirjoittama stikiira, jossa koko luomakunta valmistaa Kristukselle syntymäpaikkaa:

"Oi Kristus, mitä lahjoja toisimme Sinulle, kun Sinä tulit meidän tähtemme ihmisenä maan päälle? Sillä kaikki Sinun luotusi kiittävät Sinua: enkelit tuovat ylistysveisun, taivaat tähden, tietäjät lahjansa, paimenet hämmästelystä, maa luolan, erämaa seimen ja me ihmiset Neitsytäidin. Iankaikkinen Jumala, armahda meitä."

Vastaavasti kun Kristus astuu kastettavaksi Jordanvirtaan, kirkkoveisut kuvailevat Jordanin yhtyvän ihmisten iloon: "Valmistaudu, Jordanin virta! Katso, Kristus Jumala tulee saadaksesen kasteen Johannekselta ja murskatakseensa jumaluudellaan vesissäsi piilevien lohikäärmeitten näkymättömät päät. Iloitse, Jordanin autioma! Vuoret, karkeloikaa iloitse, sillä iankaikkinen elämä saapuu kutsuumaan takaisin Aadamin. Huuda, Sinä huutavan ääni, Johannes Edelläkävijä: Valmistakaa Herran tiet ja tehkää Hänen polkunsu tasaisiksi!" (Teofanian esijuhlan stikiira)

Luomakunta ei osallistu ainoastaan ihmisten iloon, vaan myös surun tunteisiin. Erityisesti suuren viikon hymneissä, kuten evankeliumikin kuvaa, luonto kauhistuu Jumalan menemistä hautaan:

"Koko luomakunta muutti pelvosta muoto-

ansa nähdessään Sinut, oi Kristus, ristillä riipuvan: aurinko pimeni, maan perustukset horjuivat, ja kaikki kärsivät yhdessä kaikkien Luojan kanssa. Herra, Sinä vapaasta tahdos-tasi kestit meidän tähtemme kaikki vaivat. Kunnia olkoon Sinulle!" (Suuren perjantain aamupalveluksen virreilmästikiira).

Luomakunnan henkilöittäminen ei suinkaan tarkoita sitä, että aurinko ja kuu todellisuudessa toimisivat ihmisten tavoin. Kyse on retorisesta kuviosta, joka tekee hymnit tekstistä vaikuttavamman, mutta kyse ei ole pelkästään kaunopuheisuudesta, vaan sillä on myös teologinen viesti. Kirkon käsityksen mukaan kaikki luomistoiminta tapahtuu Sanan eli Pojan kautta. Siksi kirkkoisien ajattelussa Kristus pitelee käsissään kaikkien luotujen olentojen luomisen alkusyytä. Kun Poika tulee ihmiseksi, luomakunta näkee keskellään Luojansa: siksi se ei voi muuta kuin keskittää kaiken huomionsa Häneen. Vastaavasti luotujen olentojen Luojan kuolema on niin käsittämätön tapahtuma kaikelle luodulle, että luomakunta ei voi kuin surra ja vaipua kaaokseen.

Maanjäristykset Jumalan kaitselmuksessa

Joskus Jumala käyttää luomakunnassa esiintyvää kaaosta myös muistuttamaan meitä katumuksesta. Kirkon historiassa luonnonkatastrofeja on pidetty usein herätyskutsuina. Erityisasemassa tässä ovat maanjäristykset, joita muistellaan liturgisesti ympäri kirkkovuoden: vuoden jokaiselle päivälle jumalanpalvelustekstejä sisältävä Minea mainitsee näitä eri maanjäristyksiä osana aamupalveluksen synaksarion-jakeita 25. syyskuuta, 9. ja 26. tammikuuta, 7. ja 26. lokakuuta, 14. joulukuuta, 17. maaliskuuta ja 16. elokuuta.

Eräs ortodoksisen kirkon tärkeimmistä rukouksista – *"Pyhä Jumala, pyhä Väkevä, pyhä Kuolematon, armahda meitä"* – liittyy sekin maanjäristykseen, jota muistellaan syyskuun 25. päivänä. Tuolloin päivän synaksarion lyhyesti muistelee:

"Samana päivänä muistelemme suurta maanjäristystä, jonka aikana lapsi temmattiin ilmaan. Kun lapsi temmattiin ilmaan, opittiin alhaalla veisaamaan enkelten tavoin kolmiylistyksen sävelmää." Konstantinopoli joutui maanjäristyksen valtaan 400-luvun alkupuolella: tarkkaa vuosilukua ei tunneta. Tuolloinen patriarkka, pyhä Proklos, evakuo-i kaupungin väestön muurien ulkopuo-

Tärkeä osa kirkkoisien paastoajattelua on kunnioitus luomakuntaa kohtaan.

lelle Kampoksen aukealle ristisaaton kera. Kansa veisasi "Herra, armahda", ja tuolloin eräs mukana ollut poika temmattiin taivaaseen, ja siellä hänelle opetettiin oikea tapa veisata tätä kolmipyhäveisua ilman lisäystä "meidän tähtemme ristiinnaulittu".

Maanjäristyksen jälkeen veisu vakiintui koko ortodoksiseen maailmaan ilman tuota lisäystä.

Tekstistöltään rikkain maanjäristyksen muisto on kuitenkin 26. lokakuuta pyhän suurmarttyyri Demetrioksen kanssa yhdessä vietettävä juhla. Tänä juhlana muistellaan vuonna 740 tapahtunutta suurta maanjäristystä, joka historiankirjoittajien mukaan kesti jälkijäristyksineen liki vuoden ja vaati monia kuolonuhreja. Lokakuun 26. päivän synaksarion-säkeet eivät juuri kerro tapahtumasta:

"Samana päivänä suuren ja peljättävän maanjäristyksen muisto. Sinä, Sana, järkytit maan, jonka heti pelastit, sillä Sinun armosi voittaa Sinun vihasi."

Voisi kysyä, miksi juuri maanjäristykset ovat tehneet tiensä kirkon liturgiseen elämään: tulvat ja tulipalot eivät ole saaneet samanlaista asemaa. Maanjäristykset ovat luonnonkatastrofeina äkillisiä ja odottamattomia, ja niillä on kaikkiin kohdistuvia vaikutuksia. Tulvat vaikuttavat vain alavilla mailla

asuviin, tulipalot taas vaikuttavat vain tiettyihin rakennuksiin. Maanjäristykseltä ei kuitenkaan kukaan voi paeta: se vaikuttaa rikkaisiin ja köyhiin, vuorilla ja laaksoissa asuviin, eikä kukaan (varsinkaan Bysantin aikana) voinut sitä ennustaa.

Toinen kysymys, joka saattaa tulla mieleen, on se, miksi näitä maanjäristyksiä muistellaan vuosikymmenestä ja - sadasta toiseen. Voisi kuvitella, että tällaisten luonnonkatastrofien muisto hiipuisi pois, kun sen kokeneet ihmiset siirtyvät ajasta ikuisuuteen. Lokakuun 26. päivän maanjäristysveisut kuitenkin paljastavat, miksi kirkko haluaa muistuttaa meitä tästä tapahtumasta. Kanoniveisussa kehoitetaan uskovia:

"Veljet, välttäkäämme syntejä, jotka aiheuttavat katkeran kuoleman, ankaria maanjäristyksiä ja sietämättömiä haavoja, ja tehkäämme katumuselämässä Jumala armolliseksi."

Maanjäristykset ja muut luonnonkatastrofit, jotka aiheuttavat ihmisille vaikeuksia, liittyvät siis syntyinlankeemuksen seurauksiin. Lankeemuksen yhteydessä myös luonto alkoi kärsiä, koska olemme osa luontoa. Maanjäristyksen kanoni jatkaa:

"Maa kärsii meidän pahasta elämästämme, joka alati sytyttää Sinun vihasi meitä vastaan,

oi kaiken armollinen Kuningas ja Herra, mutta sääli palvelijoitasi."

Kyse ei ole kuitenkaan yksiselitteisestä syyseuraussuhteesta, vaan meidän oman käytöksemme ja Jumalan kaitselmuksen välisestä yhteistoiminnasta. Maanjäristyksissä Jumala ravistelee luomakuntaansa hereille:

"Sinä, ylen hyvä Herra, järkytit maan, mutta teit sen taas vakaaksi haluten siten käännyttää meidät heikkoudestamme ja vahvistaa meidät jumalalliseen pelkoosi."

Omana aikanamme nämä jumalanpalvelustekstit ovat ajankohtaisempia kuin koskaan. Ilmastonmuutoksen keskellä näemme luomakunnan vaikeroivan oman röyhkeytemme tähden, mutta monet kirkon opettajat näkevät tässä myös merkin siitä, että olemme hylänneet Jumalan. Maanjäristyksen veisut, kuten muutkin luomakuntaan viittaavat liturgiset tekstit, muistuttavat siitä, että oma hengellinen elämämme nivoutuu yhteen koko luomakunnan ja sen hyvinvoinnin kanssa. Kirkon näkökulmasta hengellinen elämä ja pyhitys on myös yhteisen planeettamme pelastamista.

*Munkkidiaconi Damaskinos
Ksenofontoslainen*

KUNNIOITAMMEKO VAI TUHOAMMEKO LUONTOA?

Ortodoksisessa kirkossa syyskuun ensimmäinen päivä on luonnonsuojelun päivä. Kirkko muistaa silloin luomakuntaa. Kuitenkin luontoa pitäisi muistaa joka päivä, ja samalla miettiä omaa suhdettamme siihen. Näemmekö luonnon vain hyödynnettävänä luonnonvarana vai ymmärrämmekö olevamme osa luontoa ja riippuvaisia siitä?

Tiedotusvälineiden uutistulvaa seurattessa maapallon luonnontila vaikuttaa huolestuttavalta, ja sellainen se on myös todellisuudessa. Uutiset ovat kertoneet ilmastomuutoksen aiheuttamista uhkakuvista ja myös kansainvälisistä sopimuksista, joilla ympäristön saastumista pyritään rajoittamaan ja ihmiskunnan tulevaisuutta turvaamaan. Maapallomme luonnontilaan vaikuttavat monikansalliset suuryritykset ja suuret valtiot, ja siksi myös kaikki ympäristönsuojelun suuret päätökset on tehtävä kansainvälisellä poliittisella tasolla. Saasteetkaan eivät tunne valtioiden rajoja.

Yksittäinen kansalainen voi kuitenkin vaikuttaa ottamalla kantaa ympäristöasioihin ja harkitsemalla tarkasti, miten käyttää äänioikeuttaan vaaleissa. Jokainen meistä

voi tehdä myös omia valintojaan kulutustottumuksissaan ja vaikutta sillä tavalla suoraan omaan lähiympäristöönsä.

Vastuu luonnosta on meidän

Lähes kaikki teollistuneen ajan energiantuotantotavat kuten fossiilisten polttoaineiden tai ydinenenergian käyttäminen ovat hyvin ongelmallisia ympäristön kannalta, ja aurinko-, tuuli- ja aaltoenergian käyttöönotto riittävän suurella tuotannolla saattaa olla pian jo myöhässä. Viimeisten vuosikymmenten aikana ihmiskunta on polttanut suunnattomia määriä fossiilisia polttoaineita ja samalla vapauttanut niiden sisältämää hiiltä ilmakehään. Ilmakehän hiilidioksidipitoisuus on nyt jatkuvasti kohoamassa, mikä vaikuttaa myös maapallon ilmastoon.

Myös muovit ovat suuri uhka luonnolle. Vasta sotien jälkeen alkanut maaöljypohjaisten muovien valmistus aloitti muovin laajamittaisen käytön lähes kaikilla nykyaikaisen elämän alueilla. Koska suuri osa muovista on kertakäyttöisiä tuotteita, myös luonnon ekosysteemeissä hajoamattoman muovijätteen määrä on kasvanut räjähdysmäisesti niin suureksi, että se uhkaa jo esimerkiksi merien elämää. Suuri yleisö on vasta viime vuosina alkanut ymmärtää, miten haitallisesti mikroskooppisiksi hiukkaisiksi mureneva muovi voi vaikuttaa luonnossa.

Muovijätettä on jo nyt luonnossa niin paljon, että jokainen meistä joutuu tietämättään syömään pieniä muovihitusia ruokansa mukana. Mikromuovi kulkeutuu luonnon ravintoketjuissa ja rikastuu yhä suuremmiksi

pitoisuuksiksi samalla tavalla kuin vaarallisia ympäristömyrkyinä tunnetut DDT ja muut klooratut hiilivedyt sekä raskasmetallit kuten elohopea, kadmium ja lyijy.

Ihmissen aiheuttamat luonnonkatastrofit eivät kuitenkaan ole vain nykyajan uhka, eivätkä asiat olleet vanhoina hyvinä aikoina aina paremmin. Ihminen on tuhonnut esimerkiksi metsiä laajoilta alueilta jo vuosituhansia sitten. Välimeren ja Lähi-idän alueelta metsät hävisivät jo antiikin aikana liiallisten hakkuiden seurauksena, mikä aiheutti eroosiota ja suuria muutoksia alueen ilmastossa ja luonnossa. Ja Suomenkin metsät olivat menneiden vuosisatojen kaskiviljelyn aikaan paljon huonommassa kunnossa kuin nykyaikana.

Hyvää kehitystä ja uusia uhkia

Vaikka ympäristömme ongelmat ovatkin todellisia, kehitys on mennyt osittain myös hyvään suuntaan. Hyvät asiat vain jäävät usein hyvin vähälle huomiolle, kun julkisuudessa keskitytään lähinnä uhkakuviin.

Monien vaarallisten ympäristömyrkyjen käytöstä on päästy eroon ja luonnon tila onkin parantunut ainakin paikallisesti. Esimerkiksi teollisuuden freonipäästöt on saatu ainakin väliaikaisesti kuriin ja ilmakehän otsonikerros on alkanut jo palautua ennalleen. Ja merikotkan pesimäkanta on kasvanut huomattavasti sen jälkeen, kun vaarallisten ympäristömyrkyjen kuten DDT:n käyttö saatiin loppumaan 1970-luvulla Itämeren valtioissa ja PCB-yhdisteitä sisältävien tuotteiden käyttö 1990-luvulla. Kaikesta huolimatta uusia uhkia on noussut näköpiiriin, ja koko ihmiskunta on jatkuvasti suurten haasteiden edessä.

Saastuminen on ollut teollisuuden ja yhdyskuntien aiheuttama ongelma, mutta silti pienil-

läkin toimilla on vaikutusta ainakin paikallisesti. Jokainen voi itse päättää, peseekö matot järven rantavedessä vai esimerkiksi pesutuvassa, jossa likavedet voidaan johtaa viemäriin ja edelleen jätevesien puhdistamoon. Vastuuntuntoinen luonnonympäristö ei heitä mikromuovia ja ympäristömyrkyjä sisältäviä tupakantumpeja luontoon vaan kerää ne talteen ja vie tumpeille varattuun roskakoriin. Ja luonnossa voi aina retkeillä jättämättä mitään roskaa jälkeensä.

Samalla tavalla voimme itse päättää, syömmekö mieluummin kasvisruokaa vai vaadimmeko lautasellemme myös hyvin riiputettua pihviä. Esimerkiksi kasviproteiinia sisältävien palkokasvien kasvattaminen on paljon ekologisempaa kuin naudanlihan kasvattaminen. Lisäksi ruokahävikin vähentäminen on tärkeää jo eettisistäkin syistä. Aina on parempi jo etukäteen harkita kuinka paljon valmistaa ruokaa, eikä ruoantähteitä pidä heittää roskiin, vaan niitäkin voi käyttää ruoanlaitossa.

Myös kierrättämällä säästetään paljon luonnonvaroja, eikä aina ole muutenkaan välttämätöntä hankkia uutta. Perintönä saadut vanhat astiat voivat olla arvokkaita design-tuotteita, jotka kestävät käyttöä vuosikymmenestä toiseen. Ja vanhat huonekalut voi aina kunnostaa ja entisöidä nykyaikaiseen sisustukseen sopiviksi. Kierrätyskeskuksista, kirpputoreilta ja osto- ja myyntiliikkeistä voikin tehdä todellisia löytöjä.

Luontoa kunnioittavat elämäntavat vaativat uusien asioiden omaksumista ja totunnaisista tavoista luopumista. Kertakäyttökulttuuria ei voida suosia eikä luonnonvaroja tuhlaa vain näennäisen helppouden takia.

Ihmissen elämä on luonnon varassa

Luotoa tutkivien biologinen näkemys on, että ihminen on sopeutunut ympäröivään luontoon erittäin menestyksellisesti, sillä ihmiset ovat onnistuneet muodostamaan hyvin toimeentulevia yhdyskuntia kaikenlaisissa olosuhteissa ja kaikissa mahdollisissa ilmastoissa ja luonnonympäristöissä. Tehokkaasti levinneenä ja lisääntyneenä lajina ihminen on myös aiheuttanut paljon tuhoa lähes kaikkialla luonnossa.

Kuitenkin ihminen kuvittelee hallitsevan-

sa luontoa, vaikka hänen pitäisi tuntea suurta kunnioitusta koko luomakuntaa kohtaan. Todellisuudessa ihmisen elämä on hyvin riippuvainen monista muista eliöistä. Jos ihminen omilla toimillaan aiheuttaa esimerkiksi kukkakasveja pölyttävien hyönteisten määrän romahtamisen, meidän ruokavaliomme muuttuu tulevaisuudessa todella yksipuoliseksi. Ihminen saa kiittää toimeentulostaan jopa mikrobeja ja muita mitättömän pieniä eliöitä, jotka todennäköisesti myös jäävät eloon vaikka olosuhteet luonnossa muuttuisivat mahdottomiksi ihmisen toimeentulolle. Luonto voi aivan hyvin elää omillaan ilman ihmisen vaikutusta.

Suuresta älykkyydestämme huolimatta me olemme edelleen osa luonnon ekosysteemiä, joten meidän on yhtä vaikea välttyä luontoon levittämiltämme saasteilta kuin petokalojen, merikotkien ja hylkeiden. Kaikki luontoon levittämämme ympäristömyrkyt uhkaavat tietenkin myös meidän omaa terveyttämme.

Jokaisen on parasta aloittaa ympäristöstä huolehtiminen omasta kodistaan ja esimerkiksi lajitella kotitalousjätteet tunnollisesti, vaikka se saattaakin vaikuttaa monimutkaiselta. Kotitalouksien biojäte kompostoidaan mullaksi ja levitetään puistoihin ja pelloille kasvien kasvualustoiksi, ja samalla jätteiden sisältämät ravinteet palaavat takaisin luonnon kiertokulkuun. Muovipakkaukset kierrätetään muovin raaka-aineena, sanomalehdet ja pahvit uusien paperi- ja pakkausmateriaalien valmistamiseen.

Kotipuutarhuri voi lopettaa torjunta-aineiden käytön ainakin omassa puutarhassaan. Omaa lähiympäristöä ei pidä myrkyttää, vaikka erilaisia suojeluaineita mainostettaisiinkin kaikissa medioissa. Useimmat rikkakasvit voi pitää kurissa ahkerasti kitkemällä ja tuhohyönteisiä voi torjua myös myrkyttömin ja luonnonmukaisin keinoin. Jokainen haluaa puutarhaansa perhoseja, kimalaisia, mehiläisiä ja kukkakärpäsiä, jotka ovat tärkeitä ja hyvin hyödyllisiä kukkakasvien pölyttäjiä. Ja pihan voikukat, vuohenputket ja nokkoset ovat terveellisiä villivihanneksia, joita kannattaa myös opetella käyttämään ruoanlaitossa.

Pieniltäkin vaikuttavat teot ovat tärkeitä päätöksiä, sillä ne kertautuvat, kun yhä useammat lähimmäisemme alkavat ajatella vastuuntuntoisesti meidän yhteisen luontomme hyvinvoinnin puolesta.

Ihmiskunta tarvitsee yhä enemmän vastuuntuntoa ja viisautta turvatakseen luonnon ja samalla myös koko ihmiskunnan hyvän tulevaisuuden. Meillä on vain tämä ainoa maapallomme eli Tellus-planeetta käytössämme.

Mattias Tolvanen

MATTIAS TOLVANEN

Luontoa voi suojella vaikka käyttämällä auton sijasta polkupyörää.

Pyhä Tihon Kalugalainen eli suuren tammen rungossa.

PUISSA KILVOITELLEET ERAKOT

Puiden merkitys on kautta aikain ollut suuri eri kulttuureissa. Toisinaan ne ovat olleet jopa kilvoittelijoiden koteja ja rukouksen paikkoja.

Kooltaan erikoiset tai muuten ympäristöstään erottuvat puut ovat saaneet osakseen kunnioitusta muiden muassa suomalaisessa muinaisuskonnossa. Suomalais-ugrilaisella marien heimolla on uhrilehdoissa onapu, pyhä puu. Sen kautta välitetään ihmisten toiveet jumalille.

Alkuperäiskansoilla on yleinen myytti ihmisiä ja jumalten maailmaa yhdistävästä elämänpuusta. Kantaaurilaisten kansojen maailmankaikkeudessa on kolme todellisu-

den tasoa; ylinen-, keskimäinen- ja alinen maailma. Ylisessä maailmassa on suuri koivu tai tammi, jonka juuristossa on maailmanjoen alkulähde. Maailmanjoki puolestaan yhdistää kaikki kolme maailman tasoa. Puun lähellä sijaitsee lämmin elämänjärvi.

Vanhan testamentin alkukertomuksissa on hyvän- ja pahantiedon puu ja elämän puu paratiisissa. Ikonimaalausperinteessä tunnetaan Kristus viinipuun -aihe. Siinä Kristus on sijoitettu keskelle puun haaraa ympär-

rillään opetuslapset. Toinen ikoneissa esiintyvä puuaihe on Iisain puu, jossa puiden oksilla on esitetty Kristuksen esi-isät.

Kilvoituksen muotoja

Kristillisenä aikana on ollut tyypillistä, että kalmistot ovat sijainneet suurten kuusten suojassa. Tänä päivänä puiden halaamisesta on tullut eräänlainen muoti-ilmiö. Monien mielestä se vähentää stressiä. Taustalla on ajatus siitä, että puissa on jokin erityinen voima, josta ihminen voi päästä osalliseksi. Japanilaistutkimuksen mukaan ihmisen valkosolujen tuotanto lisääntyy metsässä ja lääkärit saattavat siellä määrätä potilaille metsäkylpyjä.

Tavanomaisen luostarissa tapahtuvan kilvoitteluelämän lisäksi idän kirkon perinteessä on ollut lukuisia muitakin kilvoituksen muotoja. Erakkoja on kutsuttu kirkon historiassa eri nimillä, jotka kuvaavat jotain erityistä kilvoittelun piirrettä. Askeetikot tunnettiin ankarista hengellisistä harjoituksista. Erakot elivät erämaassa ja anakoreetit vetäytyivät maailmasta. Kilvoittelijat saattoivat sulkeutua lähes täydelliseen eristäytymiseen keljoihinsa joko erämaahan, metsään tai syrjäiseen luolaan. Jotkut elivät koko elämänsä pylvään päässä styliittana. Boskoit eli laiduntajat elivät eläinten tapaan ryhmissä ilman mitään suojaa. He olivat pukeutuneet villieläinten nahkoihin ja käyttivät kaiken aikansa rukoilemiseen ja psalmien laulamiseen. Nälän yllättäessä he kaivoivat maasta kasvien juuria, villiyrtejä ja heinää. Tätä kilvoituksen muotoa esiintyi Syyriassa, Egyptissä ja Mesopotamiassa.

Elämä dendriitinä

Eräs erikoisimmista kilvoitteluelämän muodoista on varmaankin eläminen dendriitinä eli puussa asuminen. Sana dendriitti tulee kreikan kielen puuta tarkoittavasta sanasta. Dendriitit kilvoittelivat puiden oksilla seisten tai istuen joskus useitakin vuosia.

Todennäköisesti ainakin jotkut dendriitit rakensivat puiden oksille jonkinlaisen pienen majan suojaksi itselleen. He ymmärsivät kirjaimellisesti Vapahtajan opetuksen taivaan linnuista, jotka rakentavat itselleen pesän puiden oksille. Toisaalta monet kilvoittelijat vastustivat kaikkea mukavuutta.

Theodoretos Kyyroslainen kertoo Johannes-nimisestä askeetista, joka määräsi kaadettavaksi mantelipuun. Se olisi tarjonnut hänelle suojaa ja jonkinlaista mukavuutta.

ta, mutta siinä asuminen olisi ollut vastoin ajatusta hengellisestä taistelusta. Puiden oksilla asumisen lisäksi oli myös kilvoittelijoita, jotka elivät puiden ontoissa rungoissa. Usein eläminen dendriittinä saattoi kestää joitakin vuosia ja olla eräänlaisena valmistavana ajanjaksona johonkin toiseen kilvoittelumuotoon, kuten esimerkiksi styliittana elämiseen. Ilmaston ja maantieteen puolesta Syyria tarjosi parhaimmat olosuhteet dendriiteille.

On säilynyt kirjallisia dokumentteja, jotka kertovat dendriittien olemassaolosta. Eräs syyriankielinen teksti kertoo 700-luvulla eläneistä munkeista. Sen on kirjoittanut arkipiispa Georgios. Tekstissä mainitaan askeesia harjoittavat munkit, joista jotkut ovat etsineet suojaa puiden varjoisista lehvistöistä. Ranskan kansalliskirjastossa Pariisissa on syyriankielinen käsikirjoitus, jossa kerrotaan Syyrian ja Apamean metropoliittakunnassa sijaitsevasta Irenin kylästä. Siellä eli sypresipuussa erakko, jota paha henki kiusasi heittämällä tämän maahan puusta kerta toisensa jälkeen. Lopulta erakko sitoi itsensä rautakahleilla kiinni puuhun. Kun paha henki edelleen yritti heittää kilvoittelijan puusta niin lopulta kylän asukkaat auttoivat hänet takaisin puuhun.

Pyrkiessään kohti moraalista täydellisyyttä, dendriitit, nämä askeettiset ”puun palvojat” kiipesivät puihin, joita he pitivät maail-

mankaikkeuden ihanina luomuksina. Tässä voidaan nähdä hengellinen jatkumo, joka alkaa pakanallisen maailman puissa asuvista jumalista. Sen jälkeen seurasi ihmisen lankeemus paratiisissa hyvän ja pahan tiedon puun kautta ja lopulta maailman lunastus ja pelastus elämän puun eli Kristuksen ristin kautta. Dendriitit alistuivat rauhanomaiseen marttyyriuteen, joka koostui uskosta ja Jumalalle omistautumisesta. Eustatios Tessalonikalainen puhuessaan dendriiteistä vertaa heitä elämän puusta lähteviin versoihin, hyveen kukkiin ja hengen hedelmiin.

Kirjallisuudessa puussa elämistä on käsitellyt italialainen kirjailija Italo Calvino. Vuonna 1957 ilmestyneessä neorealistisessa romaanissaan ”Paroni puussa” hän kuvaa ristiriitaa yksinelämisen ja maailman asettamisen velvoitteiden välillä. Vuonna 1767 nuori italialainen paroni Cosimo Piavasco di Rondo käyttäytyi odottamattomalla tavalla. Hän kieltäytyi syömästä eteensä tuotua lautasellista etanoita, työnsi tuolinsa taaksepäin ja kiihtyneessä mielentilassa ryntäsi kesken ruokailun ulos ja kiipesi puutarhan tammipuuhun. Protestoidakseen aristokraattisen isänsä ja yhteiskunnan normeja vastaan, Cosimo päätti viettää loppuelämänsä ilmapuussa puumaisessa ympäristössä syyrialaisen erakkojen tapaan. Hän ei enää koskaan astunut maan kamaralle. Cosimo ei suinkaan ollut mikään oppimaton ihmisvihaaja, vaan pikemminkin köyhien auttaja ja sivistynyt mies. Hänen mielestään ”sen, joka haluaa nähdä maan perinpohjaisesti, täytyy pysytellä riittävän välimatkan päässä siitä.»

Dendriittien ja styliittojen välinen pääasiallinen ero on ollut siinä, kuinka kiinteästi he ovat olleet sidoksissa ympäröivään yhteiskuntaan. Dendriitit ovat jossain määrin kyenneet elämään erakkoelämää ilman hengellisen ohjaamisen velvoitetta, joka usein yhdistetään pyhiin ihmisiin. Dendriiteillä oli vähemmän sosiaalisia kontakteja ympäristöönsä kuin styliitoilla. Asketismin muotona dendriittinä eläminen ei rajoittunut ainoastaan Syyriaan tai Mesopotamiaan.

Daavid Tessalonikalainen (450-540) oli alunperin kotoisin Mesopotamiasta. Hän vietti askeettista elämää Tessalonikin kaupungissa. Hän sai mainetta suurena opettaja-

na ja lukuisat ihmiset etsivät hänen ohjaustaan. Hän kuitenkin halusi viettää hiljais- ta rukoukseen keskittyntä elämää. Niinpä Daavid lähti luostarista ja jatkoi kilvoitustaan elämällä mantelipuussa. Kestettyään kolmen vuoden ajan styliittojen tapaan äärimmäisiä luonnon olosuhteita enkeli ilmestyi hänelle ja ilmoitti, että aika dendriittinä kilvoittelemisessa oli päättynyt. Daavid siirtyi elämään keljassa Tessalonikin kaupunginmuurien ulkopuolella.

Maron dendriitti sen sijaan eli 300-luvulla ontossa puunrungossa lähellä veljeään Abrahamia, joka kilvoitteli styliittana.

Daavid Tessalonikalainen otti vastaan vieraita keljassaan mutta Maron puolestaan sulki puuasuntonsa oven ja oli hiljaa kuullessaan jonkun etsivän ohjausta. Abrahamin kuoltua Maron otti vastahakoisesti veljensä paikan pylvään päässä. Hän oli tyytymätön periessään ei vain veljensä pylvästä mutta myös siihen liittyvän julkisen vastuun.

Muita idän kirkon dendriittejä on 900-luvulla elänyt pyhä Luukas. Hän eli Vähä-Aasian Olympos vuoren lähellä. Hänellä oli tapana poistua yöllä luostarista ja mennä rukoilemaan yksin lähellä sijaitsevan puun runkoon. Venäjällä pyhä Paavali Obnoralainen oli Sergei Radonezilaian oppilas 1300-luvulla. Hän rakensi Komeilin metsään keljan onton lehmuspuun runkoon ja eli kolme vuotta täydellisessä hiljaisuudessa. Pyhä Tihon Kalugalainen eli Vipreika-joen lähellä valtavan vanhan tammen rungossa. Hän käytti ravinnokseen villiyrtejä ja joi vettä lähteestä.

Lännen kirkon alueella on myös elänyt dendriittejä. Yksi kuuluisimmista on fransiskaanimunkki Antonios Padovaalainen. Taiteessa hänet kuvataan istumassa puussa vasemmassa kädessään evankeliumikirja ja siunaamassa oikealla kädellään. Puusta käsin hän saarnasi evankeliumia ihmisille.

Muita tunnettuja läntisiä dendriittejä on pyhä Bavo. Hän eli nykyisen Belgian alueella 600-luvun puolivälissä ja oli lähetystyöntekijä, erakko ja parantaja. Dendriittinä kilvoittelusta on esiintynyt myöhemminkin. Pyhä Joosef Hesykastia pidetään munkkilaisuuden uudistajana Athos-vuorella ja suurena Jeesuksen rukouksen harjoittajana. Eläessään Ateenassa 1920-luvulla ennen munkiksi vihkiytymistään hänellä oli tapana rukoilla istumalla puussa Pendeli vuoren rinteellä.

Jyrki Pouta

Pyhä Daavid Tessalonikalainen kilvoitteli mantelipuussa.

Kaiken keskellä kohtuudella

Ville Paananen katsoo jo lapsuudesta tuttua Valamon luostaria hortonomin ja maisemasuunnittelijan silmin. Teologin opinnot kantavat hänet näkemään luonnon Jumalan luomistyön kautta.

Hortonomi ei puutarhassa piperrä. Ammattimies katsoo pihamaata laajoin katsein.

- Hortonomit ovat eniten kiinnostuneita puista, maisemasuunnittelija puutarhan kosteudesta, salaojista ja raa´asta rakentamisesta. Suurin osa työstä tehdään paperilla. Kasvit tulevat vasta näitten jälkeen.

Ympäristö kulkee aina rakennuksen suunnittelun rinnalla. Ei ole yhtä ilman toista.

Valamon viheralueisiin Paananen tutustui opintojensa kautta.

- Lepaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyöni nimenä oli "Valamon Kristuksenirkastumisen luostarin hoitoluokitus ja kehittämissuunnitelma".

Luostarin laajat piha- ja viheralueet vaativat jatkuvaa hoitoa. Oman osaamisensa Paananen on antanut luostarin avuksi ohjaamalla suurta talkoolaisten joukkoa. Pihatöissä jokainen tekee osansa.

- Valamo on piha-alueiden hoidossa erityislaatuinen paikka. Paikka kutsuu tykönsä paljon pyhiinvaeltajia ja talkoolaisia. Luostari on samalla veljestön koti. Kaikki tämä on huo-

mioitava eri tehtäviä suunniteltaessa.

Ihminen, luonnon osa

Oman polkunsaa hortonomiksi Paananen löysi jo lapsuudessa. Laukaalta, maatalosta koitoisin oleva mies on hoitanut kasveja pienes-tä pojasta saakka. Aikuisena Paananen kaipasi teologian ja nykyisten taidehistorian opintojen rinnalle käytännönläheistä työtä.

- Halusin suunnittelijaksi ja kasvit olivat materiaali, jonka tunnen.

Kasvien kasvua Paananen kuvailee ihmeksi. Talven kylmyyden ja roudan jälkeen maa jaksaa joka vuosi kantaa uuden kasvun äärelle. Auringon säteet kutsuvat kasvit maan alta kohti valoa.

- Hortonomin työ vaatii pitkäjänteisyyttä ja nöyryyttä. Luonnon kanssa on toimittava sen ehdoilla. Tämä rauhoittaa minua.

- Puutarha-alan ihmiset ovat usein vaatimatonta ja onnellista porukkaa. Sieltä puuttuu hierarkia, turha pönötys. Töihin vain yksinkertaisesti tartutaan sen vaatimin tavoin.

Luonto asettaa meille kasvussaan omat ransansa. Niitä on kunnioitettava. Ihminen itse

ei aina rajojaan tunne.

- Ihminen on syntyin langennut luonnon osa. Meidän toimintamme vuoksi eläimet ja kasvit joutuvat joka päivä taistelemaan elin-tilastaan, muistuttaa Paananen.

Hän kummastelee sitä, ettei ihminen edelleenkin ymmärrä omaa asemaansa luonnon hallitsijana.

Ja kuitenkin jokainen meistä elää tässä maailmankaikkeudessa enintään n. 100 vuotta. Luonto voittaa aina. Meidän osamme on loppujen lopuksi kovin mitätön luomakunnan iankaikkisessa suuruudessa. Sinä aikana voisimme tehdä edes pienen osuutemme.

- Kasvit ovat onneksemme koneita, jotka maistavat ja haistavat. Ne ovat maailman todellisia voittajia. Ne pärjäävät aina. Me häviämme - ja vain oman itsekkään toimintamme vuoksi.

Paanasen mielestä luonto ei tee virheitä. Se tietää kuinka toimia.

- Vain ihminen on sen ongelma. Oman toimintansa kautta ihminen on epäluonnollinen osa luomakuntaa. Tuntuu siltä, ettei ihmiskunta pysty milloinkaan luovuttamaan.

Vapaudella on kuitenkin aina vastuunsa, joka nyt jo lyö ihmistä päin pläsiä.

Aina on toivoa

Paananen ei halua lannistua.

- Elämä päättyy uudelleen ja uudelleen ja jälleen uutta syntyy tilalle. Ihminen voi tappaa itse itsensä, mutta elämää maapallolla tämä viheliäinen olento ei kuitenkaan tuhoa. Luonto aloittaa aina uuden kasvun, Paananen sanoo.

Jokainen aikuinen ihminen voi tehdä valintoja. Olemme kaikki vastuussa yhteisen luomakuntamme hyvinvoinnista.

- Voisimme tässä päivässä palata järkevään, yksinkertaiseen elämään. Kertakäyttökulttuuri on mielestäni sekä esteettisesti että luonnon puolesta ahdistavaa. Vähemmän on tässäkin enemmän. Vaatimaton elämä on monella tapaa riittävästi ja luonnon hyvinvointia tukevaa.

Paananen pohtii ostamisen syitä. Tavaroiden tarve on harvoin todellista.

- Ostamisella haetaan hyväksyntää, sen kautta kuulutaan tiettyyn ryhmään. Arvomaa ilma avautuu ympäristölle valittujen tuotteiden kautta. Monesti on kysymys myös elämän tyhjiön täyttämisestä. Tuntuu, että tässä ajassa jokainen on itse itsensä Jumala – ja kuitenkin sen rinnalla halutaan tiiviisti kuulua johonkin joukkoon, olla hyväksyttävä osa sitä.

Monesti paikallaan olo, asioiden äärelle rauhasasti asettuminen on tämän päivän ihmiselle vaikeaa. On helpompi kulkea ja kohtaa kuin pysähtyä ja olla vain itsensä kanssa.

- Maailma tuntuu täyttyvän ääri-ilmiöistä. Olkoon kysymys taloudesta tai luonnon reaktioista. Tällä hetkellä maailmassa nousee esille asioita, joita ei esimerkiksi 1950-luvulla olisi huomattu lainkaan.

Elämän rauha löytyy Paanaselle kohtuullisuudesta. Jopa yltiöpaisesta askeesista voi tulla itseisarvo, joka ei palvele ketään.

- Askeesia ei pidä olla askeesin vuoksi. Lopulta pahimmillaan se palvelee maailmaa materialismin lailla, Paananen pohtii.

Kaikki hyvä tulee Jumalalta

- Me saamme kaiken hyvän Jumalalta. Kiitos tulee suuntautua aina sinne. Meidän tulisi tyytyä Hänen tahtoonsa.

Tyytyminen, asia, joka ei aina ole helppoa. Sen Paananen myöntää auliisti. Sanoo kamppailevansa sen kanssa usein itsekin.

- Eikä se ainainen myöntäminen ole varmasti henkisen kasvun pointtikkaan. Eiköhän meidän kuulukin välillä tapella vastaan ja kasvaa ihmisenä.

- Jos tyydyt kaikkeen, et kasva. Kasvu vaatii

ristiriitaisuutta.

Oman kasvun paikkansa Paananen löytää omasta kirkosta ja monen ortodoksin tavoin erityisesti jumalanpalveluksesta.

- Ortodoksinen kirkko on minun vakaukseni, sanoo Paananen.

- Se näkyy kaikissa valinnoissani. Teologin ajattelu auttaa punnitsemaan ilmiöitä ja omia valintoja. Kokemukset ja näkemykset kuvastuvat sen kautta.

Jos Paananen menee kirkkoon vain Villenä kuten hän itse sanoo, avautuu palvelus tässä hetkessä syvästi oman elämän kautta.

- Jumalanpalvelus on oma tila, jonka ihanimpia puolia on se, että se vaatii määrättyä formaalisuutta, mutta sen kautta voit samalla miettiä oman elämän asioita.

Alttaripalveleminen on oma asiansa.

- Nautin alttaripalvelemisesta suunnattomasti varsinkin aamu- ja ehtoopalvelusten aikana. Kaunis kokemus. Näissä palveluksissa puhuttelee juuri niiden yksinkertaisuus.

Valamossa ollessaan Paananen iloitsee luostarin täydellisistä palveluksista, joita seurakunnissa ei aina kyetä järjestämään. Luostarissa yhteinen rukous kantaa kauas. Paananen mainitsee kansainvälisyyden, joka yhdistää ortodoksin kirkon ihmisiä. Monet ystävyyssuhteet ovat rakentuneet hänelle yhteisen tradition kautta.

Mies pohtii oman elämän koukeroisia valintoja.

- Toimin aiemmin mallina, ja sitä kautta maailma olisi avautunut minulle. Vältin sen ja olen siitä nyt iloinen. Kirkon kautta saamani kontaktit ja yhteydet ovat varmasti paljon tur-

vallisempia ja syvempiä. Oli hienoa, että osasin odottaa.

Jaettu rukouksemme kantaa ortodoksisessa kirkossa myös yhteisen luomakuntamme hyväksi. Ehkä sen kautta avaudumme näkemään yhä paremmin sen kauneuden ja arvon. Olisi jo aika.

- Luomakunta ei enää kestä elämäntapaamme, eikä sen tarvitsekaan kestää, jyrisee Paananen.

Ihmisen on pakko tehdä valintoja, katsoa elämää luonnon kautta; miten elää ja toimia, mitä ostaa ja miten.

Paananen pohtii maailman väkilukua. Seitsemän miljardia ihmistä tällä yhdellä pallolla on paljon.

- Tällaista väestönkasvua ei maailma kestä, miten voisi kestää. Se kantaa pohtimaan myös ruoantuotantoa.

Lihatalous on luonnon uhka, mutta toisaalta luomuviljely ei tuota tarpeeksi ruokaa näin suurelle joukolle.

- Luomu ei ikävä kyllä ole vastaus maailmanlaajuiseen ruoantuotantoon. Se on vain tosiasia. Täällä Suomessa meillä on maata yllin kyllin. Täällä voimme hifistellä, mutta suuret kansakunnat joutuvat turvautumaan muihin vaihtoehtoihin.

- Tulemme varmasti kohtaamaan vaikeita aikoja. Maailman eri henkiset laidat luovat ongelmia. Ne eivät puhu samaa kieltä, eivät kulje samaan suuntaan.

- Jokainen tehköön kuitenkin osansa, yksin ja sen kautta yhdessä, sanoo Ville Paananen.

Mari Vainio

PENTTI POTKONEN

Valamo on piha-alueiden hoidossa erityislaatuinen paikka.

Thaimaan luolapoijat

Juhannuksen jälkeen koko maailmaa järkytti tieto Thaimaassa luolastoon kadonneista pojista ja heidän valmentajastaan. Alkoi taistelu aikaa ja luontoa vastaan. Virtaavat vedet olivat tukkineet uloskäynnin luolastosta. Poikia etsittiin epätoivoisesti. Itsekin seurasin tapahtumia päivittäin ja myös rukoukseni olivat poikien kanssa. Iloitsin mielessäni siitä, että koko maailma tuntui olevan mukana pelastusoperaatiossa. Vapaaehtoisia pelastajia ja huoltohenkilöstöä kokoontui nopeasti paikalle runsain määrin. Myös suomalaisia sukellusammattilaisia saapui avuksi.

En tiedä olisiko maailman huomio ollut yhtä suurta, jos avuntarvitsijat eivät olisi olleet lapsia. Ihmiset olivat valmiita osallistumaan tapahtumaan rukouksin kaikkialla maailmassa, eikä kukaan tuntunut ajattelevan, että pojat eivät olleet kristittyjä, vaan buddhalaisia. Samaan aikaan maailmalla tapahtui monia muita onnettomuuksia, mutta hetkellisesti ne tuntuivat jäävän vähemmälle huomiolle.

Poikien pelastusoperaatio nosti mieleeni Jeesuksen vuorisaarnan ja sen opetuksen lähimmäisenrakkaudesta. Jeesus käskee sulkemaan sen piiriin kaikki ihmiset, jopa vihollisetkin. On helppo rakastaa läheisiä ja ystäviä. Rakkaus ei ole vain tunnetta, se on myös toimintaa ja ehkä juuri sitä.

Tunne on tarpeen, mutta usein liika tunneilu estää meitä näkemästä totuutta. Lähtökohtamme on, että se joka rakastaa tahtoo

tehdä hyvää. Silloin me saamme lähimmäisenrakkauteen monia eri ilmenemismuotoja kuten köyhien auttaminen, sairaiden hoivaaminen, heikkojen ja vaivaisten palveleminen, vaarassa ja hädässä olevien auttaminen, kodittomien majoittaminen, köyhydessä kuolleiden hautaaminen, taitamattomien opettaminen, esirukoukset kaikkien puolesta, anteeksiantaminen ja koston hylkääminen. Tämä lista saattaa tuntua ensi alkuun hieman vanhalta, mutta lähemmin tarkasteltuna se on aivan nykyaikaan sopiva.

Me olemme kenties tottuneet ajatukseen, että anomme armoa Jumalalta, mutta Kristuksen opetuksessa sekin jätetään meidän tehtäväksemme, jopa niin että sen toteuttamisesta seuraa autuus. Lähimmäisenrakkauden tekojen tekeminen siis auttaa meitä it-

MARTINUS MARKOFF

seämme pyrkiessämme pyhytyteen ja Jumalan kaltaisuuteen, alamme tehdä tekoja joita Hän tekee.

Kristus opettaa: *"Te olette maailman valo. Ei kaupunki voi pysyä kätkössä, jos se on ylhäällä vuorella. Eikä lamppua, kun se sytytetään, panna vakan alle, vaan lampunjalkaan. Siitä sen valo loistaa kaikille huoneessa oleville. Näin loistakoon teidänkin valonne ihmisille, jotta he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät Isääne, joka on taivaissa."*

Jumala on Valkeus, ja silti Hän antaa valonsa viemisen tehtävän meille.

Jeesus opetti myös: *"Jos joku vaatii sinut mukaansa virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi. Anna sille, joka sinulta pyytää, äläkä käännä selkäsi sille, joka haluaa lainata sinulta."*

Yhteisvastuun ajatus on näin kylvetty keskuuteemme ja nyt sen vaikutus näkyi kauniilla tavalla poikia pelastettaessa. Kristuksen opetus on kristallin kirkas eikä kaipaa selittelyä, vain toteutumista. Toivon, että rukouksemme ja tekomme näkyisivät samalla kauniilla tavalla myös siellä missä apua tarvitaan tänäkin päivänä.

Myös maailman kriisipesäkkeissä on paljon lapsia ja heidän vanhempiaan. Työ ei lopu koskaan tässä maailmassa. Kulkekaamme yhdessä kaikkien apua tarvitsevien kanssa!

Pappismunkki Johannes Parviainen

Luomakunnan rukouspäivä

Syyskuun 1. päivä tunnetaan kautta kristillisen maailman rukouspäivänä luomakunnan puolesta. Päivän historia juontaa juurensa 30 vuoden taakse, jolloin aloite päivän viettämiselle nousi ortodoksisen kirkon piiristä

Ortodoksisen kirkon näkyvä panos ympäristökeskustelussa henki- löityy ekumeeniseen patriarkka Bartolomeokseen, joka asetettiin virkaansa vuonna 1991. Kuitenkin jo vuonna 1989 hänen edeltäjänsä patriarkka Demetrios I nimesi kirkkovuoden aloittavan indiktio- juhlan rukouspäiväksi luomakunnan puolesta ja samalla liitti ympäristönsuojelun keskeiseen asemaan patriarkaatin asialistalla.

Patriarkka Bartolomeosesta on tullut maailman merkittävin uskonnollinen vaikuttaja ympäristökeskustelussa. Luomakunnan päivänä hän lähestyy ortodoksia paikalliskirkkoja paimenkirjeellä, jossa hän kehottaa kaikkia rukoukseen ja työhön ympäristön suojelemiseksi.

Patriarkka Bartolomeos, ”Vihreä patriarkka” on onnistunut puhuttelevaan ihmisiä yli tunnustus- ja katsomusrajojen. Hän on kutsunut koolle symposiumeja, joissa teologit, luonnontieteilijät, poliitikot ja talouselämän vaikuttajat ovat käyneet dialogia ympäristön tilasta.

Patriarkka Bartolomeos on korostanut, että luonnon vahingoittaminen on synti. Kysymys ympäristöstä ei ole vain maallinen vaan perustaltaan hengellinen. Ympäristö yhdistää meidät toisiimme. Ympäristön tuhoaminen on lähimmäisten ja tulevien sukupolvien vahingoittamista. Epäkunnioitus luomakuntaa kohtaan on epäkunnioitusta sen Luojaan kohtaan, lahjan antajan halveksimista.

Ortodoksisen kirkon liturginen ja askeettinen traditio ovat patriarkan mukaan hengellinen vastaus ekologiseen kriisiin. Meidän on opittava näkemään maailma liturgian valossa. Uudesta näkemisestä voi versoa kestävämpi tapa elää maailmassa. Tarvitsemme askeesia, harjoitusta, oppiaksemme hallitsemaan itsekkäistä halujamme, ja tyytyäk-

semme kohtuuteen.

Luomakunnan päivä on vahvasti läsnä ekumeenisessa liikkeessä. Vuonna 2015 paavi Franciscus julisti katolisen kirkon yhtyvän rukouspäivän viettoon. Ekumeeninen patriarkka ja paavi antoivat yhteisen julistuksen luomakunnan päivänä 2017.

Kirkon johtajat kohdistavat viestinsä maailman poliittisille ja taloudellisille johtajille, joiden päätökset vaikuttavat usein dramaattisesti ympäristön tilaan ja ihmisten elinolosuhteisiin. Samalla he kutsuvat kaikkia kristittyjen yhteisöjä ja jokaista ”pientä ihmistä” yhtymään rukoukseen ja työhön luomakunnan varjelemiseksi.

Luomakunnan päivä on kristityille vuosittainen muistutus, että kristityn kilvoitus ei

ole pakoa maailmasta ja sen kärsimyksistä, vaan sen kohtaamista rakkauden ja palvelemisen hengessä. Hengellinen elämä ei ole arjesta irrallinen saareke, vaan se läpäisee koko elämäntapamme, kaikki ”maallisetkin” valintamme. Luomakunnan päivänä meitä kutsutaan kiittämään Jumalaa luomakunnan lahjasta ja arvostamaan sitä jokaisessa valinnassamme: Miten voisimme seurakuntana rakastaa enemmän luomakuntaa? Entä perheenä? Mitä itse voisin tehdä toisin?

Luomakunnan päivä ei ole vakiintunut kirkkoamme niin hyvin kuin patriarkkamme varmasti toivoisi. Kirkkovuoden avaus- ta kyllä juhlietaan monessa seurakunnassa toimittamalla rukoushetkeä tai pientä vedenpyhitystä. Patriarkan paimenkirjettä luetaan kirkoissamme, ja vähintään se on luettavissa kirkkokunnan nettisivuilta.

Mutta onko missään seurakunnassamme käytössä ehtoopalveluksen teksti, joka Athos-vuorella on laadittu luomakunnan rukouspäivälle? Tämä liturginen teksti on erityinen: aikaisemmin on rukoiltu ihmisille suojaa luonnon tuhovoimilta, mutta nyt rukoillaankin luonnolle suojaa ihmisen tuhoavalta toiminnalta!

Tässä haaste kirkollemme: ensi vuonna, luomakunnan rukouspäivän 30-vuotisen historian kunnioittamiseksi, tämä hieno jumalanpalvelus on käännetty suomeksi ja se toimitetaan kaikissa seurakunnissa!

Englanninkielisenä palvelus löytyy ekumeenisen patriarkaatin sivuilta: www.goarch.org/-/vespers-for-the-preservation-of-creation

Pastori Tuomas Kallonen

”Vihreä” patriarkka Bartolomeos istutti viimeisellä Suomen vierailullaan puun Tikkurilan kirkon pihamaalle.

ANTTI SIUKOLA

Kirsi Siukolalle metsä on rentoutumisen paikka.

SEURAA, TURVAA JA RAKKAUTTA

Jo yli kymmenentuhatta vuotta sitten ihminen kesytti koiran ja kissan villieläimistä kotieläimikseen. Aikojen saatossa syviä suhteita on syntynyt lemmikkieläimiin, mutta myös yksittäisiin puihin, kasveihin ja paikkoihin.

Lemmikki voi olla paras ystävä, elämänkumppani tai terapeutti. Yksittäisestä puusta voi tulla erityinen oma puu, jonka luokse on palattava yhä uudelleen. Metsä on monelle kirkko, pyhä paikka ja suojelun kohde, mutta usein siihen yhdistyvät myös metsätöiden, marjastamisen, sienestämisen ja metsästyksen ilot. Näissä syvissä kiintymyssuhteissa luonto koskettaa ihmisitä.

Kun lemmikki katoaa, sairastuu tai kuolee, jänikset syövät kauan suojellut puut tai oma metsä hakataan paljaaksi "voi joutua itkemään vähän, jos on antanut kesyttää itsensä" kuin pikku prinssi ikään. Monella ihmisellä on hyvin syvä suhde luontoon ja sen luontokappaleisiin.

Antero Salosen maatilalla Hoilolassa vaalitaan Suomen kansalliskoilarotua.

- Kolmivuotias narttukoira Tessu on meillä jo viides suomenpystykorva. Sen viime vuonna tekemät kuusi pentua tekivät heti kaupansa. Poika harrastaa metsästystä ja Tessu on taitava erityisesti kanalintujen jäljittämisessä. Mutta myös oravat saavat "rähjän" päälle.

- Hyväluonteinen ja seurallinen koira on utelias perheenjäsen, kertoo Antero

Tessulla on ulkona oma, talvella valaistu vartiotorni, josta se tarkkailee pihapiiriä tai katselee ikkunasta suoraan keittiöön.

- Tessun edeltäjä oli varsinainen kirkkokoira, sillä papin nähdessään se juoksi oitis lähellä olevaan kirkkoon ja odotti minua kirkon rappusilla.

Helena Saaristo-Parovuoren perheen Kyösti-kissa pelastui nipinnapin hurjasta kohtaamisestaan ilveksen kanssa.

- Kaikki tapahtui kuin kohtalon oikusta. Muistissa oli hyvin se, että piisпамme minua varoitteli, lähestulkoon sormea heristävällä asenteella, että "älä päästä kissaa ulos pimeällä, ilvekset hakeutuvat ihmisten lähelle, mistä saaliit myös turvaa hakevat."

Köpi halusi kuitenkin ulos. Oli kevättalven hämärä hetki. Pian ulkoa alkoi kuulua omituista meteliä.

Helena ryntäsi salamana terassille.

- Lumisateen läpi näin jonkun isomman, kissan näköisen otuksen, joka lähti kypälämäkeen ja Kyöstin, joka syöksyi sisälle. Seurasin otuksen jälkeä ja otin niistä kuvia.

Lumisade teki havainnot vaikeiksi, mutta varmaa oli, etteivät ne olleet kotikissan jälkeä.

- Yritin tutkia Köpiä, mutta se vain maukui oudolla äänellä ja meni piiloon.

Mouruamista muistuttava ääntely jatkui seuraavanakin päivänä, jkaikenlainen kosketaminen tuntui kissasta epämuikavalta.

Oli mentävä eläinlääkäriin.

- Hän tunnisti ilveksen hampaan jäljet. Oli hiuskarvan varassa, ettei haukaus katkaissut Köpin kaulavaltimoa.

Lääkityksen ansiosta kissa oli kuitenkin kohta taas kuosissaan.

- Nykyään se viihtyy parhaiten uuninpankolla, kertoo Helena.

Varjelus oli varmasti kissan ja ilveksen kohtaamisessa mukana, sillä Kyösti on syvästi uskonnollinen. Ikonit saavat häneltä jaksamattoman huomion ja hän «suutelee» niitä hartaasti.

- Olifoidut ikonit saavat tosin olla jokseenkin rauhassa, joten en ole aivan varma, onko ikonien viehätyksen lopulta peräisin enemmän muna-viiniemulsion ruokaisasta aromista tai emännän kädenjäljen tuoksusta kuin pyhien kunnioituksesta.

- Kyösti on suudellut aika paljon myös varsin myrkyllistä sinooperinpunaista väriä, joten taannoinen ilveksen kynsistä selviäminen lienee edellisten lisäksi verottanut jonkin kissan yhdeksästä hengestä, naurah-taa Helena.

Vaikeista kroonisista kivuista kärsivälle **Jussi Savolaiselle** on pihasiilistä tullut vertaistuki-kaveri. Kun oma sairaus rajoittaa liikkumista, hän viettää paljon aikaa Clinton-siilin kanssa. He saattavat nukkua öitäkin vierekkäin, nenät kiinni toisissaan.

- Löysimme kesällä 2017 pihastamme pahasti vammautuneen, ilmeisesti trimmerin alle jääneen siilin.

Eläin vaati paljon huolenpitoa. Eläinlääkäri hoiti haava-alueita ja Clintonin toinen takajalka piti amputoida. Siiliä ei voinut enää palauttaa luontoon.

- Päätimme puolisoni kanssa antaa sille kodin loppuelämäksi.

Clintonin päästyä kotiin se sai oman paik-kansa autotallista, mihin Jussillekin laitettiin sänky.

- Clinton rakentaa sinne hienoja pesiä. Katsoessani siilin liikkumista ilman takajal-kaa, tunnen, ettei ole syytä miettiä mene-tyksiään, vaan katsoa eteenpäin ja rakentaa päivittäin parempaa huomista, pohtii Jussi.

Clinton on villi metsäsiili, mutta se osoit-taa suurta ymmärrystä ja sydämen jaloutta.

- Tiedän millaisesta rapsutuksesta Clinton pitää. Kiintymyksensä hän osoittaa painau-tumalla täysin kasvojani vasten.

Villieläimen kiitollisuus tuntuu sanoin-kuvaamattoman hyvältä ja karkottaa pahan mielen. Clintonin läheisyys lohduttaa niissä-kin murheissa, joita ihmislajin väärinkäsityk-set ja ymmärtämättömyys ovat aiheuttaneet.

Jumala käyttää rakkautensa välikappalee-na niin ihmisiä kuin eläimiäkin.

- Haluan oppia tuntemaan mitä Clintonin mielessä ja sydämessä liikkuu. Olen sano-nut hänelle, ettemme nyt ymmärrä toistem-me puhetta, mutta tulevassa elämässä se on

mahdollista.

Franciscus Assisilainen ei suostunut usko-maan, ettei paratiisissa ole eläimiä.

- Opittuani tuntemaan hienon Clinton-siilin, en voi kuvitella ettemmekö tapaisi para-tiisissa, sanoo Jussi.

Mauri Liukkonen on seurannut yhden kata-
jan kasvamista Vehmersalmella Kallaveden
rannalla jo reilusti yli 60 vuotta.

- Perheeni rakensi kesämökin Vehmersal-melle kesällä 1961, jolloin olin 8-vuotias. Kata-
ja oli pieni ja se kasvoi naapurin puolella,
piikkilanka-aidan takana.

- Koska isäni oli opettaja, tulimme kesä-mökille yleensä kun koulut päättyivät. Heti
mokille saavuttuamme kävin katsomassa kata-
jaa. Hitaasti se kasvoi, mutta kasvoi kuitenkin.
Kun lähdimme pois syksyllä, minä perheen
pienimpänä hyvästelin katajan.

- Yhtenä kesänä löysin tervapääskyn taker-tuneena katajaan. Lintu ei ollut vielä täysiko-koinen. Irrotin sen varovasti ja yritin päästää
lentoa, mutta se ei lähtenyt, vaan jäi olka-päälleni moneksi tunniksi istumaan.

Mauri pysyi paikallaan pihamaalla. Illalla lintu virkosi, kiersi ympyrän pään päällä ja lensi korkeuksiin.

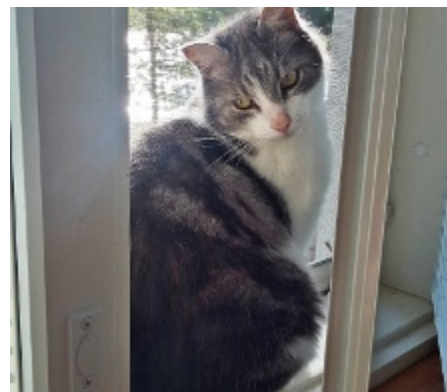
- Mökin siirryttyä minun ja veljeni omistuk-seen ostimme tonttiin lisää maata naapuril-ta ja kataja siirtyi meidän "omistukseemme". Vajaa 20 vuotta sitten lunastin veljeni osuu-den kesämökistä ja rakennutimme vaimo-ni kanssa uuden kesäasunnon tontille. Talo rakennettiin talvella, jonka vietimme Yhdys-valloissa Philadelphiassa. Pihatyöt tehtiin keväällä, jolloin olin jo itse valvomassa, ettei katajaa runnella. Vuonna 2010 laajensimme taloa ja muutimme asumaan sinne.

Pihaa myllättiin nyt aiempaa enemmän. Tonttia muotoiltiin rajusti ja sille ajettiin paljon täytemaata. Pihatöiden tekijät arve-livat, että kataja saattaa vaurioitua, mutta se säästyi vaikka kaivinkoneet mylläsivät pihan perusteellisesti.

- Nyt kataja on iso puu, joka on tärkeä sekä minulle että vaimolleni. Ympärillä ei ole muita puita. Rannassa kasvava kataja on pihamaamme ehdoton kuningas, vai olisiko se kuningatar, pohtii Mauri.

- Joulupaaston alkaessa koristelemme kata-
jan valoilla, jotka näkyvät kauas kotilahdes-tamme.

- En tiedä, voiko yksittäistä puuta rakas-taa, mutta katajasta on tullut minulle vuosi-kymmenien aikana tärkeä puu, jonkinlainen merkki siitä, että olen kotona. Ei puukaan ikuisesti elä, mutta on lohdullista ajatella että kataja jää elämään tällä paikalla minunkin jälkeeni.

Köpi-kissa rakastaa ikoneita.

- Eikä kataja katkea, tulipa millainen myrs-ky tahansa. Siinä se kasvaa, hyvin hitaasti, mutta kasvaa kuitenkin. Joskus alaoksien neulaset ovat keltaisena ja putoavat maahan. Puu uusiutuu.

Jyväskyläläiselle **Kirsi Siukolalle** metsä on lempipaikka, joka hellii kehoa ja mieltä.

- Rakkauteni metsää kohtaan syvenee vuosi vuodelta. Jo lapsena metsä oli minulle turvapaikka, vaikka tunsin sitä kohtaan myös suurta pelonsekaista kunnioitusta. Lähimet-sä on minulle tila, jossa pystyn hellittämään paineista ja vahvistun sen voimasta.

Metsässä herkän ihmistyöläisen hermot ja aistit lepäävät. Ääni, väri, tuoksu - ja muoto-maisema hellivät kehoa ja mieltä.

- Vaikka kävelen usein samoja polkuja, kokemus on aina erilainen, riippuen sääti-lasta, vuoden- ja vuorokaudenajasta, ja omas-ta elämäntilanteesta. Metsässä minulle tulee hyvällä tavalla pieni olo ja vahva tunne siitä, että olen osa suurempaa kokonaisuutta. En tunne oloani yksinäiseksi, kuten helposti ihmisten seurassa.

Kirsistä tuntuu, ettei metsä vaadi tai odota mitään, mutta herättää halun suojella sitä.

- Lempipaikkojani ovat vanhat sammalei-set kuusimetsät, erityisesti aamun tai illan viistossa valossa. Myös suossa seisominen paljasjaloin hiljentää ajatusten apinaorkesterin. Kun makaan metsässä suuren kuusen alla ja katselen taivasta oksiston läpi, tiedän mitä onni on. Olen kiitollinen metsässä viete-tystä ajasta ja vanhuudessa pelkäänkin eniten luontosuhteen katkeamista.

Tarve viettää aikaa metsässä kasvaa siellä vietetyn ajan myötä.

- Kun alan näyttää kotona ärtyneeltä tai huolten lannistamalta, mieheni kehot-taa minua menemään metsään, sillä olen kuulemma aina onnellisempi palatessani sieltä, sanoo Kirsi.

Eila Kautto

Jussi Savolaisen Clinton-siili pitää rapsutuksista.

LAPSI JUMALAN KUVANA

"Sisimpäni on sinulta, Herra, äitini kohdussa sinä jo kannattelit minua." (Ps. 138:13 LXX)

Länsimaisessa filosofiassa ja yhteiskunnassa lapsia on pidetty erityisesti 1500-luvun humanismin jälkeisen naiiveina, kehittymättöminä ja yksinkertaisina. Usein onkin ajateltu, että lasten ainoa tehtävä on "kypsyä" ja "kehittyä" aikuisuuden asteelle. Tällä ajatusmallilla on tausta renessanssin ajalla, jolloin omaksuttiin uudelleen antiikin filosofien, muun muassa Aristoteleen ajatuksia. Hän näki ihmisen olevan kypsä ja täydellinen vasta aikuisena.

Tällainen jyrkkä jakolinja lapsuuden ja aikuisuuden välillä on ortodoksiselle perinteelle vieras. Tämä näkyy jo kastekaavassa, joka on samanlainen kaikenikäisille. Erona lapsen kasteessa on ainoastaan se, että kummin tehtävänä on lausua kastelupaukset vielä puhumattoman lapsen puolesta. Kastettu lapsi on kirkon silmissä täysivaltainen kristitty, joka saa osallistua pyhiin mysteeriin omien kykyjensä ja tarpeidensa mukaan.

Ortodoksisen kirkon ihmiskuvan mukaan ihminen on jatkuvassa kasvamisprosessissa, ja ajatus siitä, että aikuinen ihminen olisi henkisesti ja hengellisesti valmis, on erittäin vahingollinen. Kirkko näkee ihmisen ennen kaikkea pyhiinvaeltajana Kristuksen luokse. Siksi Herramme Jeesus Kristus opettaa meitä evankeliumissa:

"Totisesti: ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, te ette pääse taivasten valtakuntaan. Se, joka nöyrytyy tämän lapsen kalta-

seksi, on suurin taivasten valtakunnassa. Ja joka minun nimessäni ottaa luokseen yhdenkin tällaisen lapsen, se ottaa luokseen minut. Mutta jos joku johdattaa lankeemukseen yhdenkin näistä vähäisistä, jotka uskovat minuun, hänelle olisi parempi, että hänen kaulaansa pantaisiin myllynkivi ja hänet upotettaisiin meren syvyyteen." (Matt. 18:3-6)

Lapsi modernissa yhteiskunnassa

Lasten oikeudet ovat ottaneet koko maailmassa, ja etenkin länsimaissa isoja harppauksia viime vuosisatojen aikana. 1800-luvulla lapset saivat jo joitakin oikeuksia, mutta suurimmat edistysaskeleet ovat tulleet vasta 1900-luvulla: Kansainliiton Lasten oikeuksien julistus v. 1924, YK:n Ihmisoikeuksien julistus 1948 ja YK:n Lasten oikeuksien julistus v. 1959. Suomessa puolestaan tuli voimaan oppivelvollisuus v. 1921, ja se laajennettiin koskemaan myös vaikeimmin vammaisia lapsia v. 1998.

Lasten ihmisoikeudet rajoittuvat usein vasta lapsen syntymän jälkeiseen aikaan. Suomessakaan syntymättömällä lapsella ei ole oikeuksia. Neuvolajärjestelmä on usein voimaton toimimaan syntymättömän lapsen edun mukaisesti, vaikka esimerkiksi raskausna olevan äidin elämäntavat tai elinolot niin vaatisivatkin. Lapsen kasvun ja kehityksen vaarantumiseen voidaan reagoida lastensuojelullisin toimenpitein vasta lapsen syntymän jälkeen.

Keskustelu abortista käy länsimaissa jatkuvasti kuumana. Kirkko on suhtautunut raskauden keskeyttämiseen kielteisesti koko historiansa ajan. Pyhä Basileios Suuri viittaa aborttiin ihmisen surmaamisena ja toteaa, ettei siitä ole "hiustenhalkomista, onko se (sikiö) vielä muodostumaton ja vaila-piirteitä." Pitää huomata, että Ortodoksinen kirkko ei kiellä aborttia poissulkevasti, vaan toteaa sen olevan aina huonoin vaihtoehto. Kirkko katsoo, että syntymätönkin lapsi on aina Jumalan kuva. Edes nykytiede ei pystynyt määrittelemään muuta alkion ja sikiön kehityksen vaihetta, jossa ihmisestä tulee todella ihminen, kuin nimenomaan hedelmöittyminen.

Aborttia puolustavilla mielenosoitusmarsseilla Yhdysvalloissa näkee usein kylttejä, joissa todetaan englanniksi "This is my body" (suom. "tämä on minun ruumiini"), joka on erään katolisen teologin mukaan demoninen vastakohta Vapahtajamme sanoihin Pyhällä ehtoollisella:

"Tämä on minun ruumiini, joka annetaan teidän puolestanne." (Luuk. 22:19).

Toisessa otetaan ihmisen elämä pois, toisessa annetaan se iankaikkisena.

Abortin tavoin ihmisalkioiden kloonaminen kantasolututkimusta varten on kirkon silmissä väärin, vaikka sillä voi olla yleistä terveyden tutkimusta edistäviä hyötyjä. Kirk-

ko suhtautuu aborttiin, alkioden vastuutto-
maan käyttöön ja myös eutanasiaan jyrkäs-
ti suojellakseen elämää ja ihmistä Jumalan
kuvana. Päätös elämän päättämisestä ei
ole koskaan mustavalkoinen, vaan kirkon
opetuksen mukaan ihmiselämän surmaa-
minen on aina huonoin vaihtoehto kaikista.

Lapsien hankkimisen arvostus on vähenty-
nyt ja samalla syntyvyys on laskenut Suomes-
sa ja muissa länsimaissa. Tähän on vaikutta-
nut toisaalta työelämän muuttuminen katko-
naisiksi ja opiskeluajan pidentyminen, mutta
toisaalta nuorten aikuisten elämää värittävät
uusien kokemusten hankkiminen, esimer-
kiksi matkustelemalla. Nuoria aikuisia saat-
taa ahdistaa ajatus paikalleen asettumisesta,
mutta toisaalta lapsen hankintapäätöstä
ei uskalleta tehdä, jos ei ole varmuutta talo-
udellisesta tulevaisuudesta. Kirkon tulisi-
kin käyttää yhteiskunnallista arvovaltaansa
kannustaakseen poliitikkoja turvaamaan
lasten hankkimisen.

Lapsi ortodoksisen kirkon perinteessä

Monet niin antiikin kuin nykyajankin kirk-
koisat näkevät perheen pienoisirkkona,
rakkauden yhteisönä. Sekä pyhä Johannes
Krysostomos (k. 407) että pyhä Porfyrios
Kausokaliyalainen (k. 1991) sanovat, että
vanhempien tulisi kasvattaa lasta esimer-
killään. Heidän mukaansa perhe on usein
vastuussa lapsen henkisestä tilasta. Vanhem-
pien ongelmat siirtyvät helposti lapseen,
mutta jos vanhemmat elävät pyhää, kristillistä
elämää, myös se heijastuu mitä suurimmas-
sa määrin lapseen. Pyhä Porfyrios kirjoittaa:

”Lapsi kaipaa lähelleen palavia rukouksen
ihmisiä. Ei riitä, että äiti hyväilee kädellään
lastaan, vaan hänen on hyväiltävä häntä ruko-
uksellaan. Lapsi tuntee sielunsa syvyydessä
hengellisen hyväilyn, jonka äiti hänelle salai-

sesti lähettää, ja suun-
tautuu häntä kohti. Lapsi tuntee turvalli-
suutta ja varmuutta,
kun äiti jatkuvalla,
sitkeällä ja palavalla
rukouksellaan sylei-
lee häntä salaisesti
vapauttaen kaikesta,
mikä ahdistaa.”

Pyhän Porfyrioksen
mukaan lapsen
puolesta rukoileminen
on jopa hyödyllisempää
kuin hänen opet-
tamisensa. Lapselle
olisi tärkeää opettaa
myös pyhää evan-
geliumia. Tämä on
kummille mitä sopi-
vin tehtävä.

Pyhä Johannes Kry-
sostomos, kuten monet

muut kirkon opettajat, huomauttaa usein, että
vanhempien tärkein tehtävä on elää esimerkil-
listä, kristillistä elämää. Tämä tarkoittaa Juma-
lan ja lähimmäisen pyyteetöntä rakastamista,
nöyryyttä, armeliaisuutta, kärsivällisyyttä ja
kuuliaisuutta. Tietenkään tämä esimerkilli-
nen elämä on välillä vaikeaa ja tuntuu, että ei
onnistu lainkaan. Erityisesti pikkulapsiperheis-
sä puhutaan niin sanotuista ”ruuhkavuosista”,
jolloin vanhemmat elävät jatkuvan kiireen ja
stressin alaisina. Tähän sopisi kuitenkin hyvin
lääkkeeksi kristillinen, yhteisöllinen elämä.
Myöskään kummien, isovanhempien ja seura-
kuntalaisten apua ei kannata väheksyä. Tuen
tarjoaminen kiireisille vanhemmille voi olla
parasta diakonian palvelutyötä.

On äärimmäisen tärkeää tuoda lapsi
kastettavaksi kirkon yhteyteen. Lasta ei

Kaste kantaa lapsen kirkon yhteyteen.

kannata missään tapauksessa jättää kasta-
matta sen nimissä, että ”hän saa itse päättää
tulevaisuudessa”. Jos lapselle ei opeta tervet-
tä ja turvallista uskonnollisuutta, saattaa hän
tulevaisuudessa päätyä jopa vahingollisiin
uskonnollisiin yhteisöihin. Tästä meillä on
esimerkkejä, kun useita länsimaalaisia nuoria
on lähtenyt uskonnollisessa hurmiossa tais-
telemaan Isisin perustamaan kalifaattiin.
Lapsen kastamatta jättäminen on ongelmal-
lista myös siksi, että eihän kukaan jätä opet-
tamasta lapselle äidinkieltään. Samoin oma
uskonto on lapselle ”äidinkieli”, jonka avulla
hän voi ymmärtää ja suvaita muita uskontoja.
Tähän pätee myös Herramme käsky:

”Antakaa lasten olla, älkää estäkö heitä
tulemasta minun luokseni. Heidän kaltais-
tensa on taivasten valtakunta.” (Matt. 19:14)

Ihmislapsi on todellakin olemassaolonsa
alkumetreiltä lähtien Jumalan kuva. Oikeas-
taan lapset ovat yleensä kaikkein lähimpä-
nä sitä aitoa Jumalan kuvana ja kaltaisena
olemista, miksi meidät luotiin. Evankeliumin
käskyn mukaisesti kaikkien kristittyjen tulee
lähestyä Jumalaa kuin lapsi: avoimesti ja täyn-
nä rakkautta.

Pyhä Johannes Krysostomos onkin sano-
nut osuvasti:

”Isät ja äidit, tulkaa ja johdattakaa lapsen-
ne kädestä pitäne kirkkoon.”

Pastori Otto Laukkarinen

Vanhempien kristillinen elämä heijastuu ilona myös lapsiin.

Valamon kätköistä - käsipaikat ja metalli-ikonit

Valamon luostarin kulttuurikeskuksessa on nähtävillä suuri metalli-ikonien ja käsipaikkojen yhteisnäyttely.

Metalli-ikoneja on valmistettu kirkon alkuajoista saakka. Vanhimmat metallivaluristit Valamon näyttelyssä ovat 900-1000-luvulta, mutta suurin osa 1800-luvulta.

Metalli-ikonien suurtuotannon katsotaan alkaneen 1720-luvulla Lieksajoen ja Uikujoen vanhauskoisten luostareista ja niiden skitoista. Kysynnän lisääntyä 1800-luvulla, valmistusmäärät olivat suuria ja niitä valmistivat useat ikonivalimot eri puolilla Venäjää. Metallikonien laajempi tuotanto loppui Venäjällä lokakuun vallankumoukseen 1917, jolloin ateistinen hallitus kielsi ikonien ja kirkollisten esineiden valmistuksen. Salaisesti vanhauskoiset kuitenkin edelleen valloivat metalli-ikoneja.

Näyttelyn harvinaisuus on pyhittäjä Isaakios Dalmatialaisen, Romanovien keisariperheen ja tsaari Pietari Suuren suojeluspyhän, kullattu ja hopeoitu pronssivaluikoni, joka oli valmistettu Pietarin Iisakin kirkon

vihkiäisiin 30.5.1858 keisari Aleksanteri II hallitessa Venäjää.

Harvinaisuuksia ovat myös moskovalaisen mestarin Rodion Semjonovitsh Hrustaljo-
vin 1800-luvun lopun metallivaluikonit ja -ristit, joissa on tekijän nimikirjaimet ja joskus jopa valmistusvuosi mestarin "varmennusmerkinä".

Metallivaluikonien valmistus jatkuu nykyisin ja uusia ikonimalleja ja tekniikoita, erityisesti tietotekniikkaa ikonimallien toteutuksessa, on otettu käyttöön. Myös nämä nykyajan metalli-ikonit esitellään tässä näyttelyssä.

Vanhoista ikonimalleista tehdään uusvaluja ja myös väärennöksiä, joissa on keinoitekoisen patinointi niin, että ikoni näyttää vanhalta. Joskus vanhoihin ikoneihin tehdään uusia emaloitteja, jolla ikonin arvoa saadaan nostettua. Näistä kaikista on esimerkkejä Valamon näyttelyssä.

Valamon kätköistä - käsipaikkoja ja metalli-ikoneja -näyttely Valamossa on avoinna 30. syyskuuta saakka.

Lisätietoja: www.valamo.fi

KIRKKO KUTSUU KAIKKIA

PSHV:n Vuosijuhlat Tampereella 12.–14.10.

Tule mukaan rukoukseen, keskustelemaan ja olemaan yhdessä! Ohjelmassa on hengellistä ja tietopuolista antia. Jatkamme viime vuonna aloitettua teemaa "Juuret ja monikulttuurisuus" ja kuulemme viime aikoina maahamme asettuneiden ortodoksien puheenvuoroja. Lisäksi FT Sari Hirvonen kertoo, miten voi huolehtia muistojen hyvästä säilyttämisestä: kuvat ja asiakirjat kuuluvat juurirakenteisiimme! Sunnuntain päiväjuhlassa FT Paula Tuomikoski puhuu pappismunkki Paavalista Aamun Koiton päätoimittajana. Tuomikoski on tutustunut myöhemmin arkkipiispana toimineen ja laajaa kunnioitusta saavuttaneen Paavalin elämään lapsuudesta piispaksi vihkimiseen saakka. Vuosijuhlat on kaikille avoin tapahtuma!!

Perjantaina 12.10.

- 18.00 Rukouspalvelus pyhittäjäisille Sergeille ja Hermanille
- 18.30 Iltatee suolaisen kera
- 19.00 Tulen lapsena Suomeen – Nemanja Balcin
- 19.45 Yhteislaulua

Lauantaina 13.10.

- 10.00 Suomen monikulttuurinen ortodoksinen seurakunta – Sergius Colliander
- 10.30 Uusien seurakuntalaisten puheenvuoroja
- 11.30 Keskustelua
- 12.00 Kiitosakatistos kirkossa yhdessä laulettuna
- 12.45 Lounas
- 14.00 Huolehdimme yhteisistä muistoista: kuvat ja asiakirjat hellässä hoidossa – Sari Hirvonen
- 15.00 Iltapäiväkahvit
- 15.30 Veljeskunnan vuosikokous
- Yhteiskouharjoitus, liturgian lauluja
- 18.00 Vigilia
- 20.00 Iltapala

Sunnuntaina 14.10.

- 10.00 Kolmas hetki ja liturgia
- 12.00 Lounas
- 13.15 Päiväjuhla
- 14.30 Juhlakahvit ja kotiin lähtö

Osallistumismaksua ei peritä, mutta ilmoittautuminen on tarjottu vuoksi tarpeen. **Ilmoittautumiset perjantaihin 5.10. mennessä** Tampereen ortodoksinen seurakunnan virastoon, p. 040 034 6089 tai tampere@ort.fi. Kirkkoherranvirasto on avoinna ti-pe kello 9–13. Kirkon ja seurakuntasalin osoite on Tuomiokirkonkatu 27, Tampere. Kirkon lähellä on useita majoitusliikkeitä. Varmistatthän huonevarauksenne ajoissa!

Tapahtuman järjestävät yhdessä Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ja Tampereen ortodoksinen seurakunta

TUTKIMUS ORTODOKSISEN JUMALANPALVELUKSEN ÄÄNIMAISEMASTA JA OSALLISTUJEN KOKEMUKSISTA

Kerään aineistoa ortodoksinen jumalanpalveluksen äänimaisemaa käsittelevää tutkimusta varten. Tutkimuksen tarkoituksena on saada tietoa siitä, miten jumalanpalvelukseen osallistuvat ihmiset kokevat jumalanpalveluksen äänimaiseman eli sen kuultavat osat, sekä muun muassa kielten ja kulttuurien osuudesta palvelusten äänimaisemassa ja kirkkolauluohjelmiston käytöstä.

Etsin haastateltaviksi ihmisiä, jotka ovat osallistuneet tai ovat kiinnostuneita osallistumaan ortodoksiin jumalanpalveluksiin. Jos haluaisit osallistua haastatteluun, ota minuun yhteyttä. Voit osallistua tutkimukseen riippumatta siitä, oletko ortodoksinen kirkon jäsen, kuinka usein käyt jumalanpalveluksissa tai onko sinulla ollut jumalanpalveluksissa erityisiä tehtäviä.

Kerään aineistoa Kuopion ja Karjalan hiippakunnan seurakunnissa syksyllä ja talvella 2018–2019. Haastattelujen lisäksi osallistun jumalanpalveluksiin ja äänitän niitä. Aikatauluista tiedetään erikseen seurakunnissa. Tutkimuksen päätyttyä ääniteaineisto arkistoidaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoon suomalaisen ortodoksinen aineettoman kulttuuriperinnön

tallentamiseksi. Tutkimus liittyy ortodoksinen kirkkomusiikin alaan kuuluvaan väitöskirjatyöhöni Itä-Suomen yliopistossa.

TM, FM Tuuli Lukkala
tohtorikoulutettava, Itä-Suomen
yliopisto
puh. 040 258 8933
sähköposti: tlukkala@uef.fi

Nyerin hiippakunnan koulutuksessa on mukana joukko innokkaista seurakuntalaisia.

Katekeettista opetusta Kenian Nyerissä

Ortodoksisen uskonnon tulevat opettajat kokoontuvat Nyerin hiippakunnassa joka lauantai. Uusi koulutus alkoi tänä kesänä ja opinnot kestävät puolitoista vuotta.

Filantropia tukee katekeettisen opetuksen järjestämistä Nyerin hiippakunnassa. Opiskelijoita on Nyerissä, Merussa ja Laikipiassa.

Vuoden kylmimpänäkin kuukautena heinäkuussa kukaan Nyerin ryhmäläisistä ei jätä koulupäivää väliin, vaikka luokissa on pakko istua takit päällä. Aiheena on Raamatun merkitys ortodoksisessa uskonnossa ja opiskelijat kirjoittavat ahkerasti muistiin kaiken mitä opettaja sanoo.

Ryhmiiin on kutsuttu seurakuntalaisia, joilla on kiinnostusta jatkaa mahdollisesti kirkon töissä. Voi olla, että tulevaisuudessa osa miehistä jatkaa opintoja Nairobiissa seminaarilla, jolloin heillä on jo vahva pohja mistä jatkaa.

Naisia tarvittaisiin uskonnonopetukseen enemmänkin.

- Hyvä, että tässä ensimmäisessä ryhmässä nuoria naisia on edes kaksi, kertoo Nyerin ja Mount Kenian hiippakunnan piispa Neofitos.

- Filantropian tuella pystymme maksamaan ryhmien opettajille pientä palkkaa ja kattamaan heidän kulkemisestaan johtuvia kustannuksia.

Lisäksi opiskelijat voivat laittaa koulupäivän aikana itselleen teetä ja jotakin pientä syötävää.

- Ensin ajattelin, että myös opiskelijoiden kulkemiskustannuksia voisi korvata, mutta papisto vastusti sitä. He sanoivat, että omat kulut ja vaivan näkö saavat opiskelijat sitoutumaan opintoihin paremmin.

Kaiken saaminen ilmaiseksi on ollut vuosikymmeniä pitkä tapa Kenian kirkossa.

- Kun läntiseen maailmaan tuli talouskriisi ja varsinkin rikkaiden tukijoiden Kreikassa ja Kyproksella avustukset pienenivät olemattomiin, olimme hetken aivan kädettömiä. Lahjalla kun voi lamauttaa kaiken oma-aloitteisuuden. Nyt ollaan kuitenkin herätty ja kaikenlaisia positiivisia signaaleja näkyy siellä täällä, sanoo piispa Neofitos.

Filantropia ry

Luonto virvoittaa kaikkia aisteja

Mitä enemmän on elettyä elämää takana, sitä paremmin huomaan kuinka luonto tarjoaa ehtymätöntä energiaa toimiini. Aamuisin postilaatikolla hengittelen syvään raikasta ilmaa, uusia tuoksuja keväisenä aamuna ja huomaan miten kesäinen sade virkistää luontoa. Talviaamuna ihastelen monisakaraisten lumihiihtaleiden kauneutta.

Lapsuuteni kodissa 1950-60 luvuilla oli kesäisin kasvamassa eläimille lanttua ja turnipsia. Pelloissa riitti kitkemistä kyllästymiseen saakka. Kotona kitkeminen ei ollut kiinnostavaa, mutta kun naapurin pelolle päästiin siskon kanssa niin sehän maistuiikin jo hyvältä. Johtui varmaan saamastamme työpalkasta.

En tykännyt myöskään joka kesäisistä kehäkukista, jota äiti aina kasvatti kasvimaan laidassa, en tiennyt silloin tuholaistorjunnasta.

Kuinkas sitten kävikään. Nyt kylvän lähes joka kevät
kehäkukkia kasvimaalleni. Kitkemistäkään en enää
vihaa.

Muistan lapsuudestani kuinka kauniita olivat särkyneensydämen oksat tai juhannusruusut joita äiti toi sunnuntaiaamuna tuvan pitkälle pöydälle kapeassa maljakossa vaalean liinan päälle. Silloin oli ero arjella ja sunnuntailla.

Luonto on niin moninainen; värejä, tuoksuja ja makuja. Ihailen erikoisesti pientä herkän vaaleanpunaista vanamoa ahon laidalla, tuoksuttelen sen voimakasta tuoksua kuin myös juhannuksen tienoissa kukkivia kieloja ja valkolehdokkia. Eikä tuoksuista voi unohtaa tuoretta saunavastaa.

Virkistävää on lähteä marjaretkelle metsään tai mennä kotipuutarhaani. Nautin myös monista makuelämyksistä kun mansikat, vadelmat, mustikat ja herukat kypsyvät. Niistä voi maistella eri kypsymissivaiheita ja pohtia milloin ne ovat parhaimmillaan nautittavaksi ja säilöttäväksi. Säilötyinä saan nauttia kesän antimista talven kylminä iltoina.

Aina en ole samaa mieltä jänisten kanssa, kun ne vierailevat punajuuripenkissä tai omenapuunrungolla tehden tuhoa jopa lopullisesti.

Työssä ollessani sain tutustua puutarhan uutuuksiin lähes vuotta aikaisemmin ennen markkinoille tuloa. Monenlaista olen kokeillut onnistuen ja epäonnistuen.

Syksyinen sadon korjuu on kuitenkin yhtä juhlaa; nostan uudet perunat ja sipulit omasta pellosta. Poik-
kean metsään, kerään sieniä ja teen nautinnollisen ater-
ian. Lähiruokaa parhaimmillaan - oikeaa superfoodia

Tästä kaikesta nautinnosta olen kiitollinen. Keväällä kylvän, kesällä hoitelen Luoja kasvun antia! Olenhan osa luontoa!

Helena Punkki

Kirkkomme maailmalla

Piispa Ansgaria kunnioitetaan Skandinavian suojeluspyhänä.

Ortodoksinen kirkko Tanskassa

Kristinusko levisi Tanskaan 800-luvulla piispa Ansgarin lähetystyön tuloksena ja häntä kunnioitetaan Skandinavian suojeluspyhänä. Kirkkojen eron myötä Tanskasta tuli ensin katolinen ja sittemmin protestanttinen maa. Ensimmäinen ortodoksinen pyhäkkö oli 1700-luvun alkupuolella Venäjän Kööpenhaminan lähettilään virkatuloon pyhitetty kotikirkko. Venäjän kirkko sai virallisen aseman Tanskassa 1800-luvun lopulla, kun kruununperijä Aleksanteri Aleksandrovitš solmi avioliiton Tanskan prinsessa Marie Sophie Frederikke Daggmarin kanssa. Ennen avioitumista prinsessa liittyi ortodoksiseen kirkkoon ja sai nimekseen Maria Fjodorovna.

Keisarinna toivomuksesta Venäjän valtio hankki vuonna 1881 tontin kirkon rakentamista varten Kööpenhaminasta. Pietarin taideakatemian professori David Grimmin suunnittelemaa pyhäkköä ryhdyttiin rakentamaan heti samana vuonna ja sen vihittiin pyhän Aleksanteri Neskin kunniaksi 10. syyskuuta. Juhlallisuuksiin

osallistuivat Venäjän keisari Aleksanteri III, keisarinna Maria Fjodorovna, kruununperijä Nikolai Aleksandrovitš, suuriruhtinas Georgij Aleksandrovitš, suuriruhtinatar Ksenia Aleksandrovna ja Tanskan kuningas Kristian IX sekä Kreikan kuningatar Olga Konstantinovna.

Venäjän vallankumouksen jälkeen pyhän Aleksanteri Nevskin seurakunta kuului Konstantinopolin patriarkaatin alaiseen Länsi-Euroopan eksarkattiin, mutta vuonna 1983 se liittyi Venäjän ortodoksisen ulkomaankirkon Berliinin ja Saksan hiippakuntaan. Vuonna 2000 seurakunta hajosi ja osa seurakuntalaisista perusti uuden, Moskovan patriarkaatin alaisen pyhän Aleksanteri Nevskin seurakunnan. Nykyisin Moskovan patriarkaattilla on sen lisäksi pyhän Nikolaoksen seurakunta Århusissa ja Odensen lähellä viimeisen keisariperheen muistolle omistettu naisluostari.

Tanskassa eläviä ortodokseja kuuluu Moskovan patriarkaatin lisäksi myös muihin jurisdiktioihin. Ekumeenisella patriarkaattilla on Kööpenhaminassa Ruotsin ja Skandinavian metropoliitan alaisena toimiva Jumalanäidin suojeluksen seurakunta, jossa palvelukset toimitetaan kreikaksi.

Vuodesta 1997 lähtien on Kööpenhaminassa toiminut Serbian patriarkaatin alainen pyhän Georgios Voittajan seurakunta. Myös Romanian patriarkaattilla on Tanskassa Skandinavian piispan johtamat Kristuksen kirkastumisen seurakunta Odensessa ja Romanian pyhien muistolle omistettu seurakunta Roskildessa. Makedonian ortodoksisella kirkolla on seurakunta sekä Kööpenhaminassa että Århusissa.

Piispa Arseni

media

16.9. Liturgia klo 11

Ristin ylentämisen kirkko, Kouvola.

16.9. Liturgia klo 10

Pyhän Aleksanteri Nevalaisen ja pyhän Nikolaoksen kirkko, Tampere.

18.9. Iltahartaus klo 18.50,

teologian maisteri Ari Koponen.

22.9. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.15,

kanttori Jooa Sotejeff-Wilson.

26.9. Aftonandakt kl. 19.15,

fader Mikael Sundkvist.

30.9. Liturgia klo 11

Pyhän Kolminaisuuden katedraali Oulu.

12.10. Aftonandakt kl 19.15,

fader Mikael Sundkvist.

13.10. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.15,

professori Serafim Seppälä.

14.10. Liturgia klo 11

Kristuksen ylösnousemisen kirkko, Jyväskylä.

14.10. Aftonandakt kl. 19.15,

fader Joosef Vola.

16.10. Iltahartaus klo 18.50,

kirkkomusiikin tutkijatohtori Maria Takala-Roszczenko.

4.11. Liturgia klo 11

Profeetta Elian kirkko, Ilomantsi.

10.11. Aamuhartaus klo 6.15 ja 7.15,

metropoliitta Elia.

18.11. Liturgia klo 11

Pyhän apostoli ja evankelista Johannes Teologin ja Karjalan valistajien kirkko, Ortodoksinen seminaari, Joensuu.

20.11. Iltahartaus klo 18.50,

pastori Kimmo Kallinen.

22.11. Aftonandakt kl. 19.15,

fader Mikael Sundkvist.

Ortodoksinen liturgia radioidaan noin joka toinen sunnuntai, aamuhartaudet lähetetään kuukauden kolmantena lauantaina ja iltahartaudet kuukauden kolmantena tiistaina. Liturgia lähetetään sunnuntaisin klo 11 alkaen, iltahartaudet tiistaisin klo 18.50 ja aamuhartaudet lauantaisin klo 6.15 ja 7.15. YLE Radio 1. Radiopalvelukset ja -hartaudet ovat kuunneltavissa Yle Areenassa.

De svenska radiogudstjänsterna och andakterna sänds i Radio Vega.

Koltankieliset radiohartaudet lähetetään Yle Saame (Yle Sápmi) -kanavalla, jota voi kuunnella netin kautta kaikkialla Suomessa.

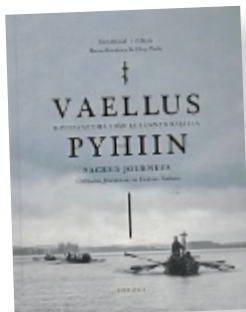
UUOSIKOKOUSKUTSU

Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry:n vuosikokous pidetään lauantaina 13.10.2018 alkaen kello 15.30 Tampereella Nikolainsalissa osoitteessa Tuomio-kirkonkatu 27. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Veljeskunnan vuosikokoukseen voivat osallistua kaikki veljeskunnan alaosastojen jäsenet. Tervetuloa!

PYHIEN SERGEIN JA
HERMANIN VELJESKUNTA

Ristisaattojen historiaa ja käytäntöjä

Vaellus pyhiin, ristisaattoja idän ja lännen rajalla. Sacred Journeys, Orthodox processions in Eastern Finland
Toimittaneet Hanna Hentinen & Elina Vuola.
Kirjapaja
2018, 222 sivua

Vaellus pyhiin - ristisaattoja idän ja lännen rajalla on kaunis teos. Kirjan tavoitteena on välittää kuvin ja sanoin tietoa ristisaattojen historiasta ja käytännöistä. Teos keskittyy

Pohjois-Karjalan pitkiin ristisaattoihin.

Kirja on tarkoin harkittu neljän kirjoittajan kokonaisuus. Suomen- ja englanninkieliset tekstit muodostavat oman rytmensä, mustavalkoiset ja värilliset valokuvat omansa. Rukoukset tai papin ajatukset kulkevat läpi kirjan. Vaikka jokaisen kirjoittajan tekstissä on kyse myös omista ristisaattokokemuksista, etenee kirjan sisältö yleisestä henkilökohtaiseen.

Teologian tohtori, professori Elina Vuola valottaa omassa tekstissään muun muassa pyhiinvaelluksen ja ristisaaton eroja. Ortodoksisen kirkon ristisaattoperinne poikkeaa muista kristillisen kirkon vaelluksista – pyhiinvaelluksista. Se on liikkuvaa jumalanpalvelusta,

jossa pappi on aina mukana. Kirjan nimi Vaellus pyhiin osuu oikeaan, kuljetaan paikan päälle, yleensä luostariin, kirkkoon tai tsasounaan.

Filosofian tohtori, uskontotieteilijä Helena Kupari kirjoittaa puolestaan praasniekkaperinteestä Raja-Karjalassa ja perinteen elpymisestä sotien jälkeen evakkojen keskuudessa.

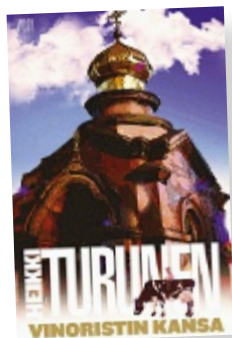
Valokuvaaja, taiteen maisteri Hanna Hentinen on tallentanut sekä valokuviksi, että muistikuviksi liki kolmekymmenvuotisen kiinnostuksensa ortodoksista ristisaattoperinnettä kohtaan. Hän kirjoittaa tämän ajan ihmisille tyypilliseen tapaan: ”olin ajatellut, että yksi matka riittää aiheen käsittelyyn”. Onneksi niin ei käynyt. Valokuvat tekevät kirjasta ajattoman. Kuvien välittämä maailma on hiljainen, vain hyttyset inisevät, vesi soljuu ja risut raksahtelevat, sade ropisee. Mielenkiintoisella tavalla hän pohtii tekstissään valokuvaa ja ikonia.

Viimeisin teksti rakentuu filosofian tohtori Auli Leskisen lapsuuden kokemuksista nousseista muistoista. Kirkonkellojen ja kirkkoveisujen vuosisatainen poljento on asettunut Leskisen mieleen jo varhain.

Kirjassa kerrotut ristisaatot sijoittuvat valtakunnan rajan pintaan ja joskus sen ylikin, silti rajateeman käsittely teksteissä tuntuu turhalta. Kaksikielisenä kirja on suunnattu suomalaisia lukijoita suuremmalle yleisölle.

Tarja Lanu

Evakkoeepoksen toinen osa

Vinoristin kansa
Heikki Turunen
Kustantaja WSOY
Painovuosi 2017
316 s

Heikki Turusen uusi romaani Vinoristin kansa on suoraa jatkoa hänen edelliselle Kuokka ja kannel- teokselleen. Laatokan pohjoispuolisen Suojärven kunnan Hyrsylän mutkan asukkaat kyyditään kirjan alussa Interposolkan vankileirille. Tarinaa

kuljetetaan Breloi’n Manjan kautta joka oli pääosassa jo ensimmäisessä kirjassa. Leirin hyttävät olot on kuvattu riipaisevasti rukousten ja laulujen sitaattien elävöittäessä kerrontaa, ”Baabelin virtain vierillä me istuimme ja itkimme kun Siionia muistelimme...Kuinka voisimme laulaa Herran virsiä vieraalla maalla.”

Välirauhanaikainen kotiinpaluu Hyrsylän mutkaan jää vähemmälle huomiolle joskin Turunen kuvaa runollisen kauniisti palaajien kotiseutua joka ”uinui voikukan ja sinikuusaman, marunan ja muun alkukesäisen kukkakuohon koristamana”. Lopullinen evakkomatka karjanajajina toimineiden karjalaisneitojen kautta on myös väkevästi maalailtu. Viikkoja kestänyt marssi pula-ajan paperi- ja puukengin päättöy Pohjanmaalle ennen kuin lopullinen sijoituspaikka Pohjois-Karjalan Juukaan on selvillä.

Evakat, heidän kummalliset kirkonmenonsa ja venäjältä kuulostava livvin kieli olivat ihmetyksen aihe myös Juuassa. Kirjailijan mu-

kaan ryssittelyssä ja vastahankaisessa suhtautumisessa tulijoihin oli perimmältään kyse vanhakantaisten, yksityisomistusta pyhänä pitävien maanluovuttajien suhtautumisesta maansaajiin. Turusen mukaan he edustivat kahta rajaseudun erottamaa eri kielen ja -uskon omaksunutta tavoiltaan erilaistunutta kansanheimoa. Manjan sanoin valtiovalta hoiti siirtoväen asiat hyvin mutta ”kansalle sen sijaan antaisin tyydyttävän, eräissä tapauksissa välttävän tai heikon arvostuksen. ”Tietäisittepä mitä meidän on täytynyt sietää ja mistä meidät on pakotettu luopumaan että meidät hyväksyttäisiin rakentamaan tätä maata teidän ”oikeiden suomalaisten rinnalle”

Vinoristin kansa on toki myös kertomus rakkaudesta, Manjan ja juukalaisen Antti Tuonosen tarina tai pikemminkin sen alku. Manjan seksuaalinen herääminen on kuvattu suorasukaisesti. Humalaisen Antin pyrkimys Manjan nukkuma-aitaan johtaa välirikoon, ryssittelyyn ja huoritteluun. Kirjan lopussa vietetään kuitenkin Manjan ja Antin häitä, ikään kuin symbolina kahden uskonnon rinnakkaiselosta.

Lieksassa lapsuutensa viettänyt ja Juuassa kesänsä asuva Turunen tuntee hyvin evakat ja heidän vaiheensa seudulla. Joitakin lukijoita saattaa häiritä se, että kirjailija pysähtyy välillä selostamaan faktaa sotatapahtumista ja maanhankintalaista. Historiaa vähemmän tuntevalle se on kuitenkin paikallaan. Kokonaisuutena Vinoristin kansa on vahvaa ja runollista kerrontaa ajasta joka oli vähemmän runollista. Manjan tarinan voisi kuvitella myös koko Karjalan kansan symbolisena evakkotienä. Jokohan seuraavaksi jouluksi saamme kolmannen osan tältä Suomen merkittävimmältä rakennemuutoksen kuvaajalta?

Markku Julkunen

Buabon parahin peintö

Ruusuja ja Unikoiita
Kirjottuja aarteita Valamon luostarista
Leena Säppi, Ilona Pelgönen
Valamon luostari
2018, 143 sivua

Käspaikka, käzipaikka, käsriepu, käziräräpäkki, obraaznikka...monta nimeä palalle kangasta, jonka historia kantaa kauas ja liittyy monen maan kulttuuriperintöön.

Ortodoksi asettaa kodissaan käspaikan rakkaimman ikoninsa ympärille. Ortodoksisissa kirkossa sitä käytetään Golgata-ikoniin kuvatun Kristuksen harteilla, analogipöydän liinana tai piispallisessa toimituksessa arvokkaana pyyhkeenä.

Luostarit ovat kautta aikain olleet suuria käsityö- ja taidekeskuksia, jotka ovat edistäneet perinteisen taiteen ja käsityön leviämistä. Näin tekee tällä kirjallaan myös Valamon Kristuksen kirkastumisen luostari, joka jo kolmannella käspaikkoja käsittelevällä teoksellaan avaa aihetta. Kirjan käspaikat ovat olleet nähtävillä myös luostarissa järjestetyssä näyttelyssä.

Merkittävän osan tästä teoksesta muodostaa luostarin ukrainalais-ten käspaikkojen kokoelma. Ja tuntuu, että juuri näitten käspaikko-

jen osuus kirjassa avaa näkemään tämän pellavaisen kankaan arvon aivan uudella tavalla. Kuinka yksi kodintekstiili voikaan kulkea niin lähellä ihmisten elämää, sen arvokkaimpia ja koskettavimpia hetkiä. Kuinka paljon taidokkaasti tehtyjen kuvien kieli kertookaan sanomaa seuraaville sukupolville. Symboliikalla on syvä arvonsa ja kielensä. Tämän teoksen luettuani ymmärrän miksi miehelle lahjoitetaan tammi- tai humalakasvin kuviolla kirjottu käspaikka tai miksi hääpari saa kotiinsa riikinkukkokuvioiden viiniköynnöksellä kuvioituneen käsrievun. Jokaisella kuviolla on oma tarkka viestinsä.

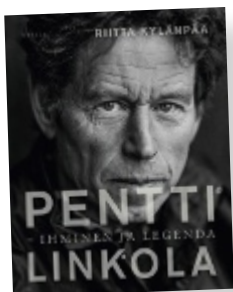
Kirja on arvokas teos ortodoksisuudesta kiinnostuneelle lukijalle, mutta ehkä erityisesti käsityöläisyyttä arvostavalle ihmiselle. Mikäli käsityöt ovat lukijalle ominaisia ja omat kädet taipuvat ompelemaan ja kirjomaan, on kirja hieno lähde myös omille kätken töille.

Kirjassa on paljon kuvia, joiden kautta kuviomaailmaa on helppo havainnoida, ja joiden avulla jopa kuvion jäljentäminen on mahdollista. Oma upea lisänsä ovat käspaikkojen kauniit pitsit.

Kirjan laadukkaat kuvat, tyylikäs kanssi ja kaunis taitto luovat teoksesta arvokkaan kokonaisuuden. Kirja sopii hyvin lahjaksi vaikka nuorelle ortodoksille ensimmäiseen omaan kotiin. Käspaikkojen arvo ja niiden sukupolvelta toiselle kantava sanoma avautuu jokaiselle varmasti hiljalleen, elämän merkittävien hetkien myötä.

Mari Vainio

Ekologisen elämäntavan puolestapuhuja

Riitta Kylänpää
PENTTI LINKOLA – ihminen ja legenda
Kustannusosakeyhtiö Siltala, Helsinki 461 s.

Toimittaja Riitta Kylänpään kirjoittama, Tieto-Finlandialla palkittu Pentti Linkolan elämäkerta kuvaa, miten Helsingin yliopiston rehtorin poika päätyi kalastajaksi ja tunnetuksi ajattelijaksi. Kylänpää kertoo kronolo-

gisesti Linkolan lapsuudenaikaisista keräilyharrastuksesta, nuoren miehen luontokokemuksista ja lintujen rengastuksista sekä aikuisiän arjesta ja kriittisistä kirjoituksista, mutta myös masennuksista. Teos perustuu Linkolan kirjeenvaihtoon, päiväkirjamerkintöihin lintu- ja kalahavainnoista, kirjoituksiin sekä laajoihin haastatteluihin. Kirjan sivuilla tavataan kirjailijoita ja ornitologeja, kriitikkoja ja kannattajia, soutajia, naapureita, kylänmiehiä ja julkisuuden henkilöitä. Kerrontaa tukee runsas mustavalkoisista valokuvista koostuva kuvitus.

Jo puolen vuosisadan ajan Pentti Linkola on ollut näkyvin ja kuuluvuin ekologisen elämänmuodon puolestapuhuja Suomessa. Hänen puheenvuoronsa, artikkelinsa ja kirjansa ovat havahduttaneet ja innostaneet, mutta myös synnyttäneet ankaraa kritiikkiä. Ajatuksilleen Linkola on antanut uskottavuutta omalla elämäntavallaan ja valinnoillaan. Hänen perusteensa syntyivät jo nuorena miehenä, kun hän työskenteli lintuhavaintoasemalla Ahvenanmaalla tai pyöräili tuhansia kilometrejä ympäri Suomea etsimässä petolintujen pesiä.

Riitta Kylänpää on kirjoittanut kaunistelemattoman elämäkerran, joka koukuttaa lukijansa. Kirja kuvaa erakkona tunnetun, räväkästi mielipiteitään esiin tuoneen Linkolan pehmeämpäänkin puoleen äitiään ja ystäviään arvostavana ja hauskana seuramiehenä. Pentti Linkolan elämän kahdeksasta aikajaksosta koostuva kirja on helppolukuinen ja sopii luonnosta, Vihreiden poliittisesta alkutaipaleesta sekä elämäkertoista kiinnostuneelle. Kylänpään teoksesta puuttuu loppupiste, sillä Pentti Linkola jatkaa elämäänsä Sääksmäen mökissään.

Piispa Arseni

О ПРОГРЕССЕ

Бог сотворил Вселенную для того, чтобы иметь причастников Божественной Любви, на которых Он смог бы изливать Свои щедрые дары и богатые милости. Поставив во главе творения человека и наделив его многими духовными дарованиями, Господь призвал его развивать эти таланты и стремиться как к своему личному совершенствованию, так и к сохранению вверенного в его попечение окружающего мира.

Человек, являясь по своей внутренней природе сотворцом Небесному Отцу, в своих лучших проявлениях всегда стремился воплотить в жизнь свои многочисленные таланты. Поэтому в многовековой истории человечества помимо кровавых трагедий, войн и разобщенности, мы видим многочисленные примеры жертвенных подвигов отдельных людей, которые были направлены на благо всего человечества. Мы восхищаемся проявлениями человеческого гения, которые находят свое подтверждение в многочисленных памятниках культуры, архитектуры, живописи, литературы, в научных открытиях и достижениях общественной жизни.

Все это позволило различным мыслителям говорить об общем прогрессе человечества, о его поступательном развитии и совершенствовании, которое, в конце концов, обязательно приведет людей к окончательной победе над болезнями, старением и смертью, избавит мир от зла, страданий, голода и войн, после чего наступит долгожданная эра всемирного благоденствия.

Действительно, эволюционная теория развития биологических организмов перешла постепенно и в сферу социальных наук, сформировав идею прогресса как безусловного процесса улучшения жизни человеческих индивидуумов и развития общества в целом. За последнее столетие человечество совершило скачок в научно-техническом прогрессе, позволившее ему решить множество жизненно важных вопросов. То, что теперь является элементами обыденной жизни наших современников, еще совсем недавно было

плодами смелых фантазий писателей-фантастов.

Но взглянем на это «светлое будущее» человечества, выраженное идеей прогресса, глазами библейского благовестия. Единственная пророческая книга Нового Завета – Откровение святого Иоанна Богослова, известная нам так же под названием Апокалипсис, описывает своим читателям совершенно иную картину. Перед их взором разворачиваются вовсе не образы всеобщего благоденствия и победы человеческого разума над вызовами современности, а «мерзость запустения..., стоящую на святом месте» (Мф. 24, 15), всеобщее отпадение людей от Бога, царство Антихриста, междоусобные войны и бездну человеческих грехов. Причем степень духовного разложения достигнет такого критического уровня, и положение падшего человечества станет настолько безвыходным, что понадобится прямое Божественное вмешательство – второе пришествие в мир Христа Спасителя для уже окончательной победы над дьяволом и силами зла.

В этих апокалиптических образах перед нами ясно раскрывается картина внутренней природы человека, который забыл Бога и желает сам сделаться во всем подобным Ему. Это горделивое желание привело к грехопадению первых людей, из-за него Ангел Света стал сатаной. Им руководствовались строители Вавилонской башни, желающие «сделать себе имя» (Быт. 11,4). Действительно, многие благие намерения очень часто перечеркивало и приводило к совершенно противоположным последствиям тщеславное человеческое желание личной славы.

Важно заметить, что подобный церковный взгляд на будущее человеческого сообщества, вовсе не является ни выражением христианами своей личной пассивности в решении мирских проблем, ни тем более признанием полной несосто-

ятельности любых творческих человеческих порывов. Данное Божественное Откровение о будущих судьбах тварного мира в первую очередь помогает человеку развивать в самом себе внутреннюю самокритичность и здравый взгляд на свою несовершенную природу, научиться смирению перед величием Божиим и искренней благодарности Ему за Крестную Жертву, принесенную Христом ради нашего спасения.

Христианин, как любой человек, призван к соработничеству с Небесным Отцом, к устройению достойной земной жизни, в реализации своих внутренних талантов, в добродетели и служении своему ближнему. Но идея бесспорного прогресса, по пути которого идет все человечество в светлое будущее, сменяется для него стремлением к своему внутреннему совершенствованию – обожению, где каждое действие человека имеет основание не в себе самом, а ощущается в первую очередь как стремление к тесному Богообщению, мистическому опыту пребывания в Боге и восхождение вместе с Ним в Его Небесное Царство по духовной лестнице нравственных законов и добродетелей.

протоиерей Константин Стрекачев

Kiitän sydämellisesti

KP arkkipiispa Leoa ja Kuopion ortodoksista seurakuntaa saamastani Pyhän Karitsan Ritarikunnan 1-luokan ritarimerkistä.

Anna-Liisa Koslonen

Sydämellinen kiitos

KP arkkipiispa Leolle ja Taipaleen ortodoksiselle seurakunnalle meille myönnettyistä Pyhän Karitsan ritarikunnan ansiomerkeistä.

Marjatta Ruotsalainen Pentti Potkonen

Aamun Koiton seuraava numero ilmestyy

19.marraskuuta 2018 ja sen teemana on "Ajan virrassa".

AAMUN KOITTO

Kyllä, haluan tilata Aamun Koitto -lehden (viisi numeroa vuodessa)

Tilaushinnat 1.1.2014 alkaen	Alv. 0 %	Alv. 10 %
☐ Kestotilaus 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Määräaikainen 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Opiskelijatilaus 5 nroa, kotimaa	30 €	33 €
☐ Tutustumistarjous 3 nroa, kotimaa	21 €	24 €
☐ EU-maat, 5 nroa	50 €	55 €
☐ Muut maat, 5 nroa	55 €	61 €
☐ Olen ort. srk jäsen		

Lehden saajan nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Maksajan (ellei saaja) nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Puuristit

- * Valmistettu lehtikuusesta
- * Koko: n. 160cm x 80cm
- * Käsittelemättömänä tai valkoiseksi maalattuna
- * Messinkinen nimilatta
- * Pystytys maahan ruostumattomaan teräsjalkaan jossa säätöruuvi

Verstas Wiinimäki
 verstas@wiinimaki.fi
 www.wiinimaki.fi
 gsm: +358401897109
 Lappeenranta

Vuokrattavana

Puutalo (tupa 40m², yläkerta ja kph)
 2 km Valamosta kauniilla paikalla järven rannalla.
 Oma ranta ja rantasauna. Vuokra 430 €/kk.

LISÄTIETOJA:
 nina.jolkkonen@hotmail.com
 puh. 040 739 2149

AAMUN KOITTO
 Tunnus 5005390
 70103 Vastaus-
 lähetys

Vastanotaja
 maksaa posti-
 maksun (vain
 tilaukset)

Syksyn tullen kirja – tai laulu – on hyvää seuraa!

Ortodoksinen usko ja elämännäkemyks on teos, joka antaa keskeistä tietoa idän kirkon oppirakenteesta ja hengellisyydestä. Kirjailija Tito Colliander (1904–1989) käsittelee aihetta täsmällisesti, mutta käyttää samalla hyväkseen tekstin muotoilussa hienovaraisia taitojaan: on sanottu, että hänen kielensä on kuin tuohuksen elävä liekki. Kirja sopii myös jokaiselle, joka kaipaa monivivahteisen aiheen esittelyä tiiviillä ja helposti omaksuttavalla tavalla. Vaikka kirjan ensi ilmestymisestä on kulunut jo vuosikymmeniä, teksti on yhä ajankohtainen, niin ajaton.

Kirjan kuvituksena on käytetty kirjoittajan puolison, taiteilija Ina Collianderin (1905–1985) puupiirroksia.

Teos on saatavana samanlaisena myös ruotsiksi: **Ortodox tro och livssyn**.

Koko on 17 - 24 cm, 48 sivua. Kummankin kieliversion hinta on nyt 8 euroa/kappale, johon lisätään lähetyskulut. Yli kymmenen kappaleen erää myydään alennettuun hintaan!

Kuulkaamme – ohjeita Raamatun lukijalle

Tämä kirjanen on hyvä olla aina ulottuvilla! – Pyhä Raamattu on uskomme peruspilareita

ja sen itsenäisen tutkimisen tulisi kuulua ortodoksin arkeen. Isä Thomas Hopkon laatima opas johdattaa tutustumaan Raamattuun ja antaa viittauksia raamatunkohtiin, jotka koskevat tavallista elämää. Kirjanen sopii jokaisen käteen henkilökohtaista Raamatun tutkistelua varten. Se soveltuu myös erinomaisesti esimerkiksi raamattupiirien, katekumeenikerhojen tai kristinoppikoulujen käyttöön.

Suoramyyntihinta on 3,50 euroa 1–9 kpl ja 2,50 euroa 10 kappaleesta ylöspäin, toimituskulut lisätään.

Pyhiinvaeltajan lauluja – lämmin tuulahdus ortodoksimaista

Ortodoksimaiden hengellisten laulujen perinnettä sisältävä kokoelmaan kuuluu 96 laulua, jotka käsittelevät Raamattua ja pyhää traditiota, luostareita ja kilvoitusta, hengellistä elämää ja kirkkovuoden kiertoa. – Kokoelma on saatavana kahdessa muodossa: toinen on taskukokoinen yksiääninen nuotintettu laulukirja, toinen taas neli- ja kolmiääninen nuottijulkaisu. Lauluja voidaan laulaa yhteislauluna kodeissa, seurakuntien kerhoissa, tiistaiseuroissa, perhe- ja kristinoppikoululeireillä ja tietysti myös pyhiinvaellusmatkoilla. Useampiääninen julkaisu

soveltuu kuoron tai lauluryhmän esityksiin. Näin vaikkapa kirkkokuoro voi laajentaa ohjelmistoaan jumalanpalvelusten ulkopuolella eri tilaisuuksissa.

Laulut ovat usean vuoden ajan koonneet kaksi suomalaista alan asiantuntijaa, teologian tohtorit Maria Takala-Roszczenko ja munkki Damaskinos (Olkinuora). Heidän ansiostaan lauluja on laajalta alueelta, kuten Georgiasta, Kyprokselta, Kreikasta, Serbiasta, Ukrainasta ja Venäjältä.

Pyhiinvaeltajan lauluja: yksiääninen nuotintettu laulukirja, sidottu, kovet kestävätkannet, 208 sivua: hinta 10 euroa/kpl

Pyhiinvaeltajan lauluja: useampiääninen nuottijulkaisu, wire-sidottu, jäykät kannet, 184 sivua: hinta 18 euroa/kpl

Tilaa kirjoja nettisivujen kautta pshv.fi tai soita p. 0400 361190 (ti-to klo 10–14)! Kirjoja myyvät myös Valamon Tuohus, Lintulan matkamuistomyymälä ja Filokalia-kauppa. Hintoihin lisätään lähetyskulut. Noutamisesta tulee sopia!

PYHIEN SERGEIN JA HERMANIN VELJESKUNTA

Tule, koe, opi!

VALAMON OPISTON SYKSYN KURSSIVINKIT:

- **Kirkon isännöitsijät ja ponomarit** 21.–23.9.
- **Venäjänkielisten seurakunta-aktiivien tietojenvaihtopäivät** 21.–23.9.
- Liturgiikkaa ipodiakoneille, diakoneille ja papeille III: **piispalliset jumalanpalvelukset** 12.–14.10.
- **Itkuvirsikurssi** 1.–4.11.
- **Diakonian ja lähetyksen tietojenvaihtopäivät** 23.–25.11.
- **Elävät kuvat 10 vuotta Valamossa** 30.11.–2.12.

Lisää kursseja: www.valamo.fi/valamon-opisto

Ilmoittautumiset ja lisätietoja:

kurssit@valamo.fi, puh. 017 570 1401 (ma-pe klo 9-15)
www.valamo.fi/valamon-opisto

Pyhien isien opetuksia luomakunnasta

Se jolle Jumala on antanut tiedon luomakunnasta, ei epäile Raamatun lupautusten täyttymistä.

Pyhittäjä Thalassios Afrikkalainen

Jumala tuntee sekä itsensä että luotunsa. Myös pyhät enkelvoimat tuntevat sekä Jumalan että hänen luomistyönsä, mutta eivät samalla tavoin kuin Jumala itse ne tuntee.

Jumala tuntee itsensä omasta pyhästä olemuksestaan käsin. Luotunsa hän tuntee oman viisautensa perusteella, sillä viisautensa kautta ja viisauudessaan Hän on luonut kaiken. Pyhät enkelvoimat taas tuntevat Jumalan, koska ovat päässeet osallisiksi jumalallisesta tiedosta, vaikka Jumala itsessään onkin kaiken osallisuuden yläpuolella; luodut ne tuntevat hengellisen käsityskykynsä perusteella.

Luodut ovat mielen ulkopuolella, vaikka mieli tutkiskeleekin niitä itsessään. Tämä ei kuitenkaan päde Jumalaan, sillä Hän on ikui-

nen, ääretön ja rajaton ja on suonut kaikille eläville olennoille olemassaolon, hyvinvoinnin ja ikuisen olemassaolon.

Järjelliset ja henkiset olennot ovat osallisia pyhästä Jumalasta jo pelkällä olemassaolollaan sekä hyvinvointikykynsä kautta – ts. koska ne kykenevät hyvään ja viisauteen – ja siksi että ovat saaneet ikuisen olemassaolon armon. Tällä tavoin he tuntevat Jumalan. Luomakunnan he taas tuntevat tajuamalla sen sopusointuisen viisauden, joka siinä on ja jolla aineettomana ei ole itsenäistä olemassaoloa mielen ulkopuolella.

Pyhä Maksimos Tunnustaja

Kaiken aistittavan yläpuolelle, yliaistilliseen maailmaan, on Vanhurskauden Auringon valonsäteiden vahvistamana kohonnut se, jonka mieli pystyy hyvin erottelemaan erilaisia ajatuksia ja puhtaasti omaksumaan jumalallisia asioita. hänen järkensä tulkitsee koko näkyväistä luomakuntaa eli paljastaa

olevaisen sisäisen olemuksen. Hänen henkinen tuntonsa puolestaan ottaa vastaan taivaallisen ymmärryksen ja viisauden ja hän nauttii jo täällä näkymättömien hyvyksien suloisuudesta.

Niketas Stithatolainen

Jumalan tuntevan ihmisen mielen täyttävät kaikenlaiset hyvät ajatukset: hän halajaa taivaallisia ja ylenkatsoo kaikkea maallista. Mutta tällaiset ihmiset eivät useinkaan ole toisten mieleen: monet eivät tyydy vain vihaamaan heitä vaan jopa pilkkaavatkin. Nämä taas ovat valmiita kärsimään puutetta ja vaivaa tietäen, että se, mikä monista näyttää pahalta, on heille hyväksi. Se, joka ymmärtää taivaallisia asioita, uskoo Jumalaan ja tietää, että kaikki on lähtöisin Hänestä. Se taas, joka ei ymmärrä, ei voi milloinkaan uskoa, että maailma on Jumalan tekoa ja että se on luotu ihmisen pelastukseksi.

Pyhä Antonios Suuri